

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Bakalářská práce

2015

Jiří Tojnar

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Jiří Tojnar

**Přeshraniční spolupráce partnerských obcí
jako cesta ke zkvalitnění regionální politiky**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Jiří Tojnar**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. František Ochrana, DrSc.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

TOJNAR, J. Přeshraniční spolupráce partnerských obcí jako cesta ke zkvalitnění regionální politiky. Praha, 2015. 52 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce Prof. PhDr. František Ochrana, DrSc.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou česko-polské přeshraniční spolupráce ve vybraném regionu. Práce analyzuje problémy při čerpání dotací z evropských fondů v programovém období 2007 - 2013. Klíčová část práce se věnuje rozboru konkrétního projektu tří partnerských obcí a analýze dopadů na jejich region. Cíli práce je vysvětlení významu přeshraniční spolupráce, zjištění dopadů přeshraniční spolupráce na obce a jejich region a porovnání deklarací projektu s výslednou realitou. Na základě expertních rozhovorů jsou zanalyzovány největší nedostatky, které obcím znesnadňují spolupráci nebo čerpání z evropských strukturálních fondů. Většina nedostatků jsou problémy systémového charakteru. Jedná se především o problémy s financováním, zdlouhavostí procesů, byrokracií a neefektivním využíváním evropských prostředků. Na některé z problémů práce přináší řešení. Důležitým výsledkem práce je zjištění, že operační programy přeshraniční spolupráce podporují regionální rozvoj v příhraničí. Partnerství mezi obcemi zároveň pozitivně ovlivňuje obyvatelstvo a socio-ekonomicky napomáhá přilehlým regionům.

Abstract

Bachelor's thesis deals with the Czech-Polish cross-border cooperation in the selected region. The thesis analyzes problems with drawing subsidies from European Structural Funds in the programming period 2007 – 2013. A key part of the work is devoted to the analysis of a particular project undertaken by three partner municipalities and analyzing its impacts on their region. The objectives of this work are to explain the

importance of cross-border cooperation, to determine its impact on the communities and the whole region, and to compare existing outcomes of the project with its declared goals and objectives. Based on the expert interviews, analysis of major shortcomings that impede collaboration between municipalities or drawing subsidies from European Structural Funds was carried out. The results show that most errors and shortcomings are of systemic nature, being namely caused by namely financing, lengthiness of processes, bureaucracy and inefficient of use European Funds. In the conclusion, the work suggests solutions to some of the problems. Key finding is that the operational programs promote cross-border cooperation and the regional development in the border areas. Partnerships between communities also has a positive impact on the population and contributes to socio-economic situation of the adjacent regions.

Klíčová slova

Přeshraniční spolupráce, operační program, partnerství obcí, strukturální fondy, evropské dotace, regionální rozvoj

Keywords

Cross-border cooperation, operational programme, partnership towns, European structural funds, European subsidies, regional development

Rozsah práce: 91.407 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 5. 2015

Jiří Tojnar

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Prof. PhDr. Františku Ochronovi, DrSc. za jeho cenné připomínky při psaní této práce. Poděkování patří i respondentům za jejich spolupráci a poskytnuté informace.

Institut sociologických studií

Projekt bakalářské práce

Předběžná náplň práce

V mé bakalářské práci bych se chtěl zabývat partnerskými vztahy měst ČR, které spolupracují s městy ze sousedního státu. Takový vztah se nazývá „přeshraniční spolupráce“. Tato města se dobrovolně spolčují a vstupují do operačních programů, které podporují sociální a hospodářskou integraci příhraničních území. Jsou posilovány vzájemné hospodářské, společenské a kulturní vztahy, rozvoj cestovního ruchu, péče o přírodní bohatství a budování flexibilního trhu práce. Cílem programů přeshraniční spolupráce je všeobecný místní rozvoj příhraničních oblastí. Řídícím orgánem programů je Ministerstvo pro místní rozvoj. V rámci programů jsou podporovány dohodnuté priority zajišťující společná řešení ve stanovených oblastech. Zaměřují se na rozvoj místního podnikatelského prostředí a rozvoj cestovního ruchu v příhraničí; posilování dostupnosti dopravy a informačních a komunikačních sítí; ochrana životního prostředí, podpora obnovitelných zdrojů energie, předcházení vzniku ekologických a technologických rizik; rozvoj měst a venkova; rozvoj spolupráce, podpora vzdělání, výzkumu a vývoje, kultury, podpora integrace trhu práce a sociálního zařazení a podpora malých místních iniciativ, socioekonomických aktivit s cílem podpořit projekty typu „people to people.“

Hlavní výzkumné otázky

Jaké jsou motivy zástupců měst pro vstup do operačních programů přeshraniční spolupráce? Jaké jsou pozitivní a negativní dopady na regionální politiku a politiku obce po vstupu do přeshraničního partnerství?

Výzkumné cíle

Mým analytickým cílem je popis legislativního rámce fungování přeshraniční spolupráce popis forem spolupráce, historický vývoj a průzkum využitelnosti operačních programů. Syntetickým cílem je z praktických poznatků odhalit nedostatky, následně navrhnout vhodná opatření a na jejich základě sestavit model ideální spolupráce.

Osnova

- teoretické vymezení (historie, formy spolupráce, legislativa)
- vymezení výzkumného problému a výzkumných otázek
- metodologie (výběr výzkumného vzorku, sběr dat)
- základní aspekty fungování přeshraniční spolupráce u zkoumaného vzorku (způsob financování, využití, dopady, motivace pro vstup do programu)
- závěr (doporučení, srovnání předpokládaných cílů s reálným fungováním spolupráce)

Metoda analýzy

Výzkumným designem mé práce by měla být případová studie, která mi umožní detailní studium jednoho konkrétního případu přeshraniční spolupráce. Jako výzkumný vzorek pro mou práci bych zvolil tři obce v příhraniční oblasti, které jsou součástí projektu "Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko". Jedná se o dvě české obce z královédvorského kraje a jednu polskou obec. Nová Paka, Bohuslavice a Pieszyce. Tento případ bych rád zvolil především proto, že odpovídá stanoveným předpokladům přeshraniční spolupráce a z důvodu blízkosti mého bydliště mám o rozvoji těchto obcí vyšší povědomí. Zároveň mi osobní kontakty umožní snadnější přístup do terénu a získání potřebných dat. Díky operačnímu programu má obec více finančních prostředků pro nové stavební projekty a opravy. Pro získání relevantních údajů využiji všech dostupných metod sběru dat. Budu provádět analýzu relevantních dokumentů a expertní rozhovory se zúčastněnými aktéry. Z analýzy rozhovorů se budu snažit zjistit motivace aktérů pro vstup do příhraničních programů a jejich pozitivní a negativní ohlasy na současný průběh spolupráce.

Předpokládaná zjištění

Předpokládaným výsledkem mé práce bude model, který bude sloužit jako příklad dobré praxe pro další potenciální podpůrce operačních programů.

Obsah

Úvod.....	2
1. Struktura práce.....	3
2. Metodologie.....	3
2.1. Výzkumné cíle.....	6
2.2. Výzkumné otázky.....	6
3. Teorie.....	6
3.1. Teorie kohezní politiky.....	6
3.2. Teorie učících se regionů.....	8
3.3. Teorie etnocentrismu.....	9
3.4. Aplikace teorií v praxi.....	10
4. Regionální politika a regionální rozvoj.....	11
4.1. Regionální politika EU.....	12
4.2. Evropské strukturální a investiční fondy v programovém řízení 2007- 2013 ..	13
4.2.1. Evropský fond regionálního rozvoje.....	14
4.3. Regionální politika ČR.....	16
5. Přeshraniční spolupráce.....	17
5.1. Legislativní ukotvení přeshraniční spolupráce.....	18
5.2. Euroregion.....	19
5.3. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2010.....	21
5.4. Euroregion Glacensis.....	25
5.5. Projekt: „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“.....	28
6. Výhody a problémy přeshraniční spolupráce.....	34
6.1. Výhody partnerství a přeshraniční spolupráce.....	34
6.2. Dopady na region.....	36
6.3. Problémy přeshraniční spolupráce.....	37
6.4. Zjištěná řešení.....	44
7. Závěr.....	45
Zdroje.....	48
Seznam příloh.....	51
Přílohy.....	52

Úvod

Projekty přeshraniční spolupráce jsou uskutečňovány v rámci politiky soudržnosti Evropské unie. Tato forma evropské územní spolupráce nabývá čím dál většího významu, což je patrné z objemu prostředků, které jsou určené ke spolupráci evropských zemí z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Pro programovací období 2007-2013 bylo z rozpočtu Evropské unie vyčleněno na rozvoj územní spolupráce 7,75 mld. eur, což v přepočtu na jeden rok odpovídá jedné třetině Evropského rozpočtu. V mé práci se budu soustředit na Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika v programovacím období 2007-2013. Konkrétně se zaměřím na projekt tří partnerských obcí na česko-polské hranici a budu se zabývat jejich partnerskými vztahy. Tyto obce dobrovolně vstoupily do operačního programu za účelem čerpání evropských dotací na rozvoj a rekultivaci samotných obcí i jejich regionů. Cíli operačních programů je podpora sociální a hospodářské integrace příhraničních území, posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, rozvoje cestovního ruchu, péče o přírodní bohatství a budování flexibilního trhu práce.

Pomocí této práce bych chtěl vysvětlit význam přeshraniční spolupráce, zanalyzovat její problémy a zjistit dopady přeshraniční spolupráce na obce a jejich regiony. Chtěl bych zjistit, zda jsou tak velké prostředky, které Evropská unie vkládá do politiky soudržnosti, efektivně využity, i vzhledem k tomu, že je Česká republika oproti západním zemím kratší dobu zapojována do přeshraniční spolupráce a není tak zkušená.

Pro moji práci jsem zvolil obce Nová Paka, Bohuslavice a Pieszyce, protože se nachází v blízkosti mého bydliště a o rozvoji těchto obcí mám vyšší povědomí. Tyto obce vlastní velké přírodní, turistické a geologické bohatství např. Soví hory, Český Ráj, region Novoměstska. Každá z obcí je něčím specifická, mají odlišné ekonomické i zeměpisné aspekty. Všichni tři partneři jsou sice odlišní, ale mají společné cíle. Zejména chtějí rozšířit propagační aktivity a nabídky v rámci cestovního ruchu a posílit integraci mezi městy. Projekt je založen na potřebě společné integrace, poznávání tradic, přírodního bohatství a kultury.

Moje práce bude psána formou deskriptivní případové analýzy a data budou použita především z interních zdrojů partnerských obcí a z expertních rozhovorů. Zvolení

respondenti zastávají významnou roli v projektu partnerských obcí nebo mají bohaté zkušenosti s přeshraniční spoluprací.

1. Struktura práce

V první části práce se budu zabývat metodologií mého výzkumu. Podchytím zde konkrétní výzkumné cíle a otázky a zaměřím se na způsob výběru respondentů a analýzu expertních rozhovorů a dokumentů. V druhé části se zaměřím na teorie, které zaštiťují zvolené téma přeshraniční spolupráce. Bude se jednat o stěžejní teorii kohezní politiky, dále o teorii učících se regionů a teorii etnocentrismu. Ve třetí části uvedu práci do kontextu důležitých pojmů, týkajících se regionálního rozvoje a regionální politiky vůbec. Objasním zde pojmy jako regionální rozvoj, strukturální a investiční fondy EU a přeshraniční spolupráce. Na tuto část již přímo navazuje případová studie. V závěru práce podchytím nejvíce problémové oblasti, které se mi podařilo v průběhu výzkumu zaznamenat a nastíním možná řešení.

Tato bakalářská práce by měla poukázat na výhody a pozitivní dopady přeshraniční spolupráce na obce a jejich regiony a zároveň upozornit na nedostatky, se kterými se obce potýkají. Přeshraniční spolupráce je poměrně neprozkoumané téma, a tak nabízí širokou škálu možností výzkumu. Jelikož není v mých silách pojmut toto téma do nejhlubších detailů, pokusím se o jeho pilotní analýzu, která může následně sloužit jako podklad pro další práce, zaměřené již na výzkum konkrétních problémových oblastí.

2. Metodologie

Výzkumný design mé práce bude smíšený. Budu provádět deskriptivní případovou studii a získávat data. *„Případové studie detailně popisují nebo rozebírají jeden nebo několik málo případů z praxe. Jedná se o zkoumání předem zvoleného jevu, v rámci jeho reálného kontextu“*. [Hendl, 2005: 104]

Předpokladem případové studie je soustředění na jeden objekt. V mém případě půjde o popis spolupráce tří partnerských obcí zapojených do projektu „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic.“

Při použití popisné případové studie je důležité vycházet z určité teorie. [de Vaus, 2001]

V popisných případových studiích je vhodné využít otevřené otázky, díky nimž se tazatel doví o nejrůznějších zvláštích případu. Předem by mělo být zřetelné, co ze získaných dat lze odvodit a co naopak ne. [Simons, 2009: 21]

V případě mého výzkumu jsem získával data z odborných dokumentů a z polostrukturovaných expertních rozhovorů. „*Polostrukturovaný rozhovor má předem daný soubor témat a volně přidružených otázek, ale jejich pořadí, volba slov a formulace může být pozměněna, případně může být něco dovysvětleno.* (viz. přílohy č. 1-4) (...) *Polostrukturované rozhovory jsou flexibilnější a volnější, ale jsou organizovanější a systematictější než nestrukturované rozhovory.*“ [Wildemuth, Zhang, 2009]

Stěžejními dokumenty pro mou práci byly: nařízení EU, interní zdroje obecních úřadů Nová Paka, Bohuslavice a Pieszyce, účetnictví projektu, které si vede každá obec zvlášť, oficiální zdroje ministerstva pro místní rozvoj ČR, výroční zprávy Euroregionu Glacensis, interní materiály Euroregionu Glacensis a smlouva projektu „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“ (dále jen „smlouva projektu“). Další metodou sběru dat byly expertní rozhovory s aktéry.

Pro případovou studii čerpám informace z rozhovorů se sedmi respondenty. Prvním respondentem je bývalý náměstek Ministerstva pro místní rozvoj a současný ředitel Národního zemědělského muzea. Vybral jsem si ho kvůli jeho bohatým zkušenostem z ministerstva. Respondent také působil v komunální politice jako člen zastupitelstva obce a má zkušenosti s přeshraniční spoluprací. Dále o něm budu hovořit jako o „bývalém náměstku MMR“. Druhým respondentem je ředitel Euroregionu Glacensis. Tento respondent zastává velmi důležitou funkci česko-polské přeshraniční politiky a díky němu jsem získal užitečné informace o fungování euroregionu, dále jen „ředitel Euroregionu“. Třetím respondentem je manažerka projektu. Důvod výběru této respondentky je, že zastává funkci hlavního administrátora a dohlíží na správný průběh projektu. Čtvrtým respondentem je starosta Obce Bohuslavice. Jako starosta malé obce zastává zároveň funkci vedoucího projektu za Bohuslavice. Dále pouze „starosta Bohuslavic“. Pátým respondentem je vedoucí odboru školství a kultury Nové Paky a koordinátor neinvestiční části projektu. Tento respondent zastává funkci vedoucího projektu Nové Paky, stará se o neinvestiční akce projektu a je ředitelem městského muzea v Nové Pace. Dále jen jako „koordinátor Nové Paky“. Poslední respondentky jsou ředitelka městské knihovny v Pieszycích a vedoucí odboru technického rozvoje a infrastruktury v Pieszycích. Obě zastávají roli vedoucího projektu za Pieszyce a zároveň vedoucího koordinátora projektu. Důvodem jejich výběru je jejich důležitá funkce

v projektu a také jsem měl možnost provést rozhovor v polském prostředí s polsky mluvícími respondenty. Dále jen „koordinátorky Pieszyc“.

Analýza dokumentů

Analýzu dokumentů v mé práci mohu rozdělit do dvou stěžejních kategorií. V případě rozhovorů jsem provedl doslovný přepis s drobnými úpravami a následně udělal tematickou analýzu. V případě dokumentů jde o analýzu obsahovou. Tematická analýza vychází z předpokladu, že texty jsou výpovědi, které jsou na základě témat organizovány tematických celků (struktur).

Pro moji práci jsou vhodné jen některé techniky nalezení témat. Např. hledání opakujících se motivů; motivy mohou být jak významové, tak strukturní. *„Témata lze hledat tzv. metodou konstantního srovnávání, kdy porovnáváme oblasti rozhovorů a snažíme se zjistit, co je spojuje či odlišuje.“* [Kabele, Hájek, 2008]

Pro analýzu rozhovorů jsem vytvořil kódovací systém. Díky němu bylo možné v prepisech vyhledávat stejná témata, která symbolizují kategorie. V jednotlivých kategoriích jsem zkoumal, které informace jsou důležité.

Analýza dokumentů pomocí obsahové analýzy se provádí na základě systematického uspořádání informací. Je realizováno prostřednictvím systematického selekčního jazyka. [Kovář, 1974]

Selekční jazyk je tvořen klasifikačními znaky a jeho struktura je prezentována nejčastěji hierarchickými vztahy mezi třídami.

„Analýza obsahu dokumentu zahrnující metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, případně časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu. Slovní vyjádření obsahu dokumentu v přirozeném jazyce je transformováno do věcných selekčních údajů v procesu věcného pořádkání nebo do vět v procesu sémantické redukce textu dokumentu.“ [Balíková, 2003]

Kvůli velkému množství dat jsem si vytvořil kategorie, do kterých je možné zařadit jednotlivé části dokumentů. V dokumentech se pak lépe vyhledávají určité roky, sumy a jiná konkrétní data.

2.1. Výzkumné cíle

Cílem mé práce je vysvětlit, jak funguje Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007 – 2013. Vytvořím případovou studii, ve které se zaměřím na konkrétní projekt tří partnerských obcí. Zjistím, z jakých důvodů se obce rozhodly spolupracovat s dalšími obcemi, jaké byly jejich plány po vstupu do partnerství a jaké pozitivní či negativní dopady mělo jejich rozhodnutí na obec a region. Zhodnotím, zda je operační program ideálním nástrojem pro rozvoj regionů. Porovnáám deklarace projektu a očekávání obcí s výsledky, zanalyzuji případné problémy a pokusím se najít řešení. Na základě expertních rozhovorů, týkajících se konkrétních případů přeshraniční spolupráce, závěry zobecním ve vztahu k teorii kohezní politiky. Teoreticky zobecněné výsledky práce budou dále využitelné. Mohou dále sloužit jako doporučení do praxe.

2.2. Výzkumné otázky

Základní výzkumné otázky jsou:

- Jaké jsou podmínky pro vstup obcí do partnerství?
- Na jakém principu funguje financování operačních programů?
- Jaké měly obce plány po vstupu do operačního programu?
- V jaké míře splnily obce své plány?
- Jaké jsou pozitivní či negativní dopady operačních programů na obecní politiku a regionální rozvoj?

3. Teorie

3.1. Teorie kohezní politiky

Kohezní politika neboli politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti, je stejně jako Regionální a strukturální politika EU jednou z klíčových politik EU. Souhrnně jsou tyto politiky společně s vybranými aktivitami v oblasti sociální a zemědělské politiky a politiky na podporu zaměstnanosti nazývány politikou hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). [BusinessInfo.cz: Regionální a strukturální politika Evropské unie]

„Obecným cílem kohezní politiky je podle článku 174 Lisabonské smlouvy snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje Evropské unie.“ [Konsolidované znění smluv: Listina základních práv]

„Klíčovým nástrojem kohezní politiky jsou strukturální fondy EU a Fond soudržnosti, jejichž prostřednictvím mohou žadatelé čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU.“ [BusinessInfo.cz: Regionální a strukturální politika Evropské unie.]

„Kohezní politika je zaměřena zejména na snižování rozdílů v úrovni rozvoje jednotlivých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných (zejména hospodářsky slabých) regionů. Bohatší státy přispívají prostřednictvím této politiky na rozvoj chudších států a jejich regionů. Cílem je zvýšit kvalitu života obyvatel celé EU. Kohezní politika je tedy odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie.“ [Půček, Ochrana, 2009: 14]

Hlavním úkolem politiky soudržnosti je zajistit, aby se regiony, jejichž rozvoj zaostává za evropským průměrem, dostaly pomocí investic do infrastruktury a do řady dalších oblastí na stejnou úroveň. Politika hospodářské a sociální soudržnosti má tedy podle svých tvůrců přispívat ke snižování rozdílů (disparit) mezi evropskými regiony a zeměmi. [BusinessInfo.cz: Regionální a strukturální politika Evropské unie]

„Strukturální politika EU je výrazem solidarity zemí s vysokým ekonomickým potenciálem, vůči zemím ekonomicky zaostávajícím a velmi úzce souvisí také s regionální a sociální politikou.“ [Boháčová, Hrabánková, 2009]

„Regionální politika EU vychází ze dvou základních hodnot, jimiž jsou solidarita a soudržnost. Solidarita představuje pomoc občanům a regionům hospodářsky nebo sociálně znevýhodněným ve srovnání s průměrnou situací členských zemí, soudržnost pak odráží skutečnost, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny zúčastněné.“ [Kovárník, Stejskal, 2009]

Dílo Regionální politika a její nástroje od Kovárníka a Stejskala se zabývá regionální politikou, jak na úrovni EU, tak na úrovni ČR. Autoři popisují principy a cíle regionální politiky v současnosti i v minulosti.

Vývoj kohezní politiky

Kohezní politika EU se řídí podle čl. 158 Smlouvy o založení Evropského společenství. V tom je řečeno, že „*cílem Společenství je podpora harmonického rozvoje a že za tím cílem rozvíjí a prosazuje svou činnost k posilování hospodářské a sociální soudržnosti.*“ [Půček, Ochrana, 2009: 14] Lisabonská smlouva kromě hospodářské a sociální soudržnosti usiluje také o soudržnost územní.

„*Faktický základ kohezní politiky EU se datuje od roku 1986, kdy byl podepsán Jednotný evropský akt.*“ [Půček, Ochrana, 2009:15]

„*V roce 1999 byla v rámci EU přijata legislativa pro období 2000 – 2006. Kohezní politika si vytyčila pro toto období 3 cíle:*

- 1. Podpora rozvoje zaostávajících regionů*
- 2. Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací*
- 3. Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání“*

[Půček, Ochrana, 2009: 16]

V roce 1996 ČR podala žádost o členství v EU a v roce 2004 vstoupila. V roce 2004 vstoupilo do EU deset nových členů. Právě vstupem deseti nových členů se zvětšily rozdíly ve vyspělosti členských zemí. Před rokem 2004 byly největšími příjemci z evropských prostředků Portugalci, Řekové nebo Iři. Ale vstupem dalších deseti zemí se socioekonomický rozdíl mezi nejzaostalejšími a nejvyspělejšími regiony téměř zdvojnásobil.

3.2. Teorie učících se regionů

Teorii učících se regionů lze považovat za koncept regionálního rozvoje, který je zaměřen na rozvoj lidského kapitálu, podporu tzv. networking („*sítí intenzivních kontaktů založených na důvěře, které koordinují spolupráci*“) v regionu a mezi regiony. [Kulhánek, 2007] Teorie učících se regionů vidí potenciál především v existenci pozitivních zpětných vazeb v učení, napodobování nových postupů a technologií. Podle teorie učících regionů by regionální politika měla podporovat především nové technologie, inovace, tržní i mimotržní výměnu informací, školy a firmy.

„Učící se region lze charakterizovat jako trvajících a nepřerušovaných investování směřujících k integrování všech regionálních subsystémů a institucí do podoby dlouhodobě fungujícího procesu vzájemného učení a inovací.“ [Kulhánek, 2007]

Klíčové procesy učících se regionů lze rozčlenit do 3 kategorií:

1. Zvyšování úrovně know-how na individuální, organizační i regionální úrovni.
2. Spolupráce regionálních subjektů a šíření lidského kapitálu a know-how v organizacích a mezi nimi.
3. Přenos lidského kapitálu a nového know-how do praxe. To představuje zvyšování konkurenceschopnosti, HDP, zaměstnanosti, kvality služeb i blahobytu v regionu.

„Z hlediska teoretického nejde v případě teorie učících se regionů o jednotnou, ucelenou či celistvou teorii ve smyslu ekonomických teorií, ale spíše o směs různých přístupů, které jsou sjednocovány na bázi některých poznatků (proces interaktivního učení, sítě, inovace).“ [Kulhánek, 2007]

Hassink (2004) definuje učící se region jako *„koncept, který zahrnuje transparentní face-to-face vztahy, řešící problémy a neustálé učení se všech organizací, to vše s efektem zpětných vazeb.“*

Teorie učících se regionů však není jedinou teorií, která si zakládá na vývoji, vzájemném učení, blízkosti, inovacích a interakcích s jinými regiony. Podobné cíle má např. koncept F2F (face-to-face). [Kulhánek, 2007]

3.3. Teorie etnocentrismu

Etnocentrismus je nevědomé nebo vědomé přesvědčení, že kultura, rasa nebo komunita vlastní skupiny je nadřazená ostatním. Lidé si často ani neuvědomují svoji předpojatost. Za etnocentrického člověka je brán i ten, který si o sobě nemyslí, že je jeho etnikum nejlepší ze všech, ale stačí, že se povyšuje pouze nad někoho. Podle sociologa Williama Grahama Summery je naprosto typické, že člověk vidí svoji sociální skupinu v lepším světle, než jiné. A neexistuje žádné etnikum, které by se považovalo za nejhorší ze všech.

Etnocentrismus je obsažen již ve školních učebnicích, kde je patrné zaměření na vlastní stát a kulturu a ostatní jsou hodnoceny měřítkem vlastní kultury. [Průcha, 2006]

S etnocentrismem úzce souvisí xenofobie a xenofobií se etnocentrismus může projevat. Xenofobie je nedůvěra, strach nebo až odpor k něčemu nebo někomu cizímu. Etnocentrismus poskytuje základ pro masovou účast v politických hnutích jako je nacionalismus, a xenofobie je jejich hnací silou. Výrazné etnické cítění však nemusí být automaticky provázáno negativními postoji navenek. Pokud je uspokojena lidská potřeba etnocentrismu (věci jsou na svém místě), je nižší i míra xenofobie a naopak. [Tesař, 2007]

3.4. Aplikace teorií v praxi

Vybral jsem si teorii kohezní politiky, protože téma mé bakalářské práce je přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskem. Cílem přeshraniční spolupráce je vzájemná pomoc dvou států, provázání regionů a prolnutí pohraničí. Jde o odstranění všech bariér. Při přeshraniční spolupráci jsou partnerské obce z obou zemí v určitém operačním programu. V mém případě se jedná o Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013. Na základě operačního programu partnerská města společně čerpají z evropských fondů peníze, které jsou využity v příhraničních regionech na opravy kulturních památek, budování infrastruktury, nápravu životního prostředí, budování sportovišť atd. Přeshraniční spolupráce stojí na odbourávání hranic, což podporuje územní soudržnost a v rámci projektů jsou obcemi pořádány kulturní akce, které propojují komunity dvou států dohromady. Lidé tak odbourávají překážky jak jazykové, tak kulturní. To je typický příklad sociální soudržnosti mezi regiony dvou států. To přesně odpovídá teorii kohezní politiky, která má v hlavním zájmu propojování celé EU. Snaží se za finanční pomoci ze strukturálních fondů EU pomoci více zaostalým regionům, aby se smazaly hospodářské rozdíly. Mezi hlavními cíli je i sociální a územní soudržnost. Jak již bylo řečeno hlavním úkolem politiky soudržnosti je zajistit, aby se regiony, jejichž rozvoj zaostává za evropským průměrem, dostaly pomocí investic do infrastruktury a do řady dalších oblastí na stejnou úroveň. [BusinessInfo.cz: Regionální a strukturální politika Evropské unie]

Kohezní politika je spíše otázkou peněz ze strukturálních fondů. Co se týče sociálního rozvoje, je více na místě teorie učících se regionů. Ta uvádí, že by se region měl neustále zlepšovat, inovovat, do regionu by se měly dostat nové technologie a nové druhy podnikání. Významnou roli zde hraje učení. Jsou tedy důležité školy a děti, ale i

dospělí a jejich přejímání nových tradic, nových zvyků nebo nových nápadů od lidí z jiného regionu.

Lidé, kteří se účastní kulturních akcí přeshraniční spolupráce, mají možnost se neustále zdokonalovat a učit novým věcem. V tomto případě jsou na všech kulturních akcích Poláci a Češi dohromady. Mají možnost spolu mluvit a navzájem se v čemkoliv inspirovat. Děti jezdí společně na výlety, mohou tak poznat děti mluvící cizím jazykem, jejich učitelky zas mohou poznat nové vyučovací metody. Akcí se účastní i lidé ze zastupitelstev, kteří mohou se zástupci ostatních obcí diskutovat problémy, se kterými se potýkají. Mohou se dozvědět o nových, efektivnějších nebo ekologičtějších technologiích, které by bylo možné uplatnit v obci. Občané jezdí na výlety poznávat cizí krajinu za hranicemi, ochutnávat cizí kuchyni a učit se cizímu jazyku a kultuře.

S tím však souvisí i teorie etnocentrismu. Jak je napsáno výše, někteří lidé trpí etnocentrismem a hůř vycházejí s cizinci. Toto téma je pro moji práci aktuální. V projektu je totiž styk s lidmi s cizí kulturou, cizím jazykem a odlišnou mentalitou naprosto nezbytný. Někteří v této spolupráci vidí pozitiva a chtějí vytěžit co nejvíc zkušeností. Naopak jsou však případy, kdy se odlišné mentality střetnou, a nastává problém. Při přeshraniční spolupráci se pořádá velké množství společných akcí, řeší se mnoho problémů a sami respondenti přiznávají, že jsou zvyklí na jiný způsob řešení, než jejich přeshraniční partneři. Potvrzují, že v některých případech jsou vůči partnerovi nedůvěřiví, protože má jinou mentalitu a konkrétní řešení se jim zdá nevhodné. Podle výpovědí respondentů je znát, že občas konflikt v tomto duchu nastává, ale jak říkají čeští i polští respondenti, všichni se snaží být tolerantní a občas se musí nějaká rozdílnost přehlédnout.

4. Regionální politika a regionální rozvoj

Definice regionální politiky

„Přestože vznik regionální politiky se datuje do 30. let 20. století, do současnosti nedošlo v teorii ani v praxi alespoň k rámcovému sjednocení názorů na obsahové vymezení tohoto pojmu.“ [Wokoun, Mates, 2011]

Uvádím tedy výčet významných definic podle Stejskala a Kovárníka (2009):

Kern (1998) říká, že *„regionální politika je součástí hospodářské politiky, což představuje činnost státu zaměřenou na ovlivňování vývoje veřejných věcí bez ohledu na*

to, kdo ji uskutečňuje. Lze tudíž konstatovat, že hospodářská politika představuje specifické aktivity, které řeší meziregionální nerovnováhu a disproporce uvnitř regionu. Regionální politika je tedy cílevědomá činnost působení státní správy a samosprávy (na úrovni centrální, regionální a lokální) na dynamiku a strukturu rozvoje regionů a na změny v podmínkách a struktuře prostorového uspořádání národního hospodářství. Je součástí makroekonomické hospodářské politiky státu a realizuje se v úzké součinnosti s odvětvovými politikami – strukturální a urbanistickou.“

Strategie regionálního rozvoje (2000) definuje regionální politiku jako „součást hospodářské politiky, zahrnuje veškeré kroky a opatření, které byly uvědoměle přijaty se zřetelem na jejich prostorové účinky. Jde tedy o souhrn hospodářsko-politických zásad a opatření mající za cíl ovlivňovat prostorovou strukturu regionů a jejich ekonomických aktivit.“

Podle Žáka (2002) je regionální politika „souborem cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.“

Kovárník a Stejskal (2009) shrnují, že „regionální politika je cílevědomá činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území. Regionální politika musí mít jasně definované cíle a mnohé nástroje, které mohou jmenované organizace používat.“

4.1. Regionální politika EU

Regionální politika má pro EU velmi významné postavení v rámci hospodářské politiky EU, ale také v rámci její celkové politiky. „V období 2007-2013 se regionální politika, resp. Politika hospodářské a sociální soudržnosti stala finančně nejsilnější politikou.“ [Wokoun, Mates, 2011: 107]

Evropská unie usiluje o snižování rozdílů v hospodářské úrovni regionů a jednotlivých států. Vyvážený hospodářský rozvoj a odstraňování rozdílů v ekonomické a životní úrovni regionů si dalo, tehdy ještě Evropské společenství uhlí a oceli, za prvořadý cíl již v roce 1957 ve svých zakládajících smlouvách.

Regionální politika se opírá o několik základních principů, které se promítají do reality současné politiky hospodářství a sociální soudržnosti.

Podle Wokouna a Matese (2011) se jedná o tyto principy:

Princip soudržnosti (kohezní princip), koncentrace, partnerství, programování, doplňkovosti, hodnocení a monitorování, koordinace a harmonizace, integrace, konvergence, solidarity, subsidiarity, kompatibility a proporcionality.

Regionální a strukturální politika se řídí především těmito principy:

1. Princip koncentrace
2. Princip partnerství
3. Princip programování
4. Princip monitorování (kontrolování)
5. Princip adicionality

Jde o to, aby byly všechny prostředky vždy co nejefektivněji a nejúčelněji využity a nebyly rozměňovány na více malých a méně významných akcí. Jedná se o snahu směřovat největší prostředky regionům, kde se vyskytují největší problémy. Prostředky mohou být určené pouze k realizaci předem definovaných cílů. O rozdělování a využívání prostředků z EU v rámci programů by se měli postarat samotní příjemci. Jedná se o národní, regionální a lokální orgány, ale i orgány EU nebo soukromoprávní subjekty. Obvyklá je 50% finanční spoluúčast. Důraz je kladen především na komplexní řešení problémových regionů. „Adicionalita“ znamená, že finanční prostředky Evropské unie by měly pouze doplňovat finanční prostředky státu, ne je nahrazovat.

4.2. Evropské strukturální a investiční fondy v programovém řízení 2007- 2013

„Fondy EU představují hlavní nástroj realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). Právě jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony.“ [Strukturální fondy – Informace o fondech]

Regionální a strukturální politika, resp. hospodářské a sociální soudržnosti se v průběhu vývoje měnily, jejich počet se také měnil a také jejich prostředky. Pro

programovací období 2007-2013 působily fondy ERDF (Evropský fond regionálního rozvoje) a ESF (Evropský sociální fond) bylo pro ně vyčleněno více než 347 miliard EUR, což je více než třetina evropského rozpočtu. [Strukturální fondy – Programové období 2007 - 2013]

Rozdělení Evropských prostředků pro období 2007 – 2013

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
Konvergence	283 mld. € (cca 7 082,80 mld. Kč)	81,54 %	25,88 mld. € (cca 730,00 mld. Kč)	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. € (cca 1 385,40 mld. Kč)	15,95 %	419,09 mil. € (cca 11,73 mld. Kč)	1,56 %
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. € (cca 218,55 mld. Kč)	2,52 %	389,05 mil. € (cca 10,97 mld. Kč)	1,46 %
Celkem	347 mld. €	100,00 %	26,69 mld. € (cca 752,70 mld. Kč)	100,00 %

[Půček, Ochrana, 2009: 18]

4.2.1. Evropský fond regionálního rozvoje

Evropský fond regionálního rozvoje (dále jen „ERDF“) je finančně nejsilnějším strukturálním fondem. Hlavním cílem ERDF je finanční podpora při odstraňování nerovností mezi regiony a posilování regionálního rozvoje. Snahou ERDF je i trvale udržitelný rozvoj a vytváření pracovních míst.

Přehled hlavních oblastí ERDF:

Oblasti ERDF	Popis
Produktivní investice	Vytváření nebo zachovávání pracovních míst
Investice do infrastruktury s růstem ekonomického potenciálu	Tvorba a udržení pracovních míst, tvorba dopravních, telekomunikačních a energetických sítí

Investice do infrastruktury v lokalitách s ekonomickým úpadkem	Obnova, revitalizace a zlepšení dostupnosti městských oblastí, venkovských oblastí a jiných, které prochází krizí
Podpora lokálního rozvoje a aktivit malého a středního podnikání	Vytváření nových pracovních míst, přístup k úvěrům a půjčkám, investiční pomoc
Technická pomoc	Slouží k zajištění běhu programů

[Wokoun, Mates, 2011: 123]

Oproti předchozím obdobím byl strukturální fond rozšířen o další investiční projekty:

- Výstavba silnic a železnic
- Investice do dopravní a technické infrastruktury a průmyslových zón
- Odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavba regenerační zeleně
- Využívání obnovitelných zdrojů energie, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů
- Podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajících podnikatelů, podpora spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech
- Rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek
- Výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče
- Modernizace systému krizového managementu

Příspěvky ERDF mohou být poskytovány na akce, které podporují:

- Produktivní prostředí, především růst konkurenceschopnosti malých a středních firem, zvětšení atraktivity regionů
- Výzkum a rozvoj technologií
- Rozvoj informační společnosti

- Rozvoj cestovního ruchu a investic do kultury, včetně ochrany kulturního a přírodního dědictví, za předpokladu, že budou vytvořena trvalá pracovní místa
- Ochranu životního prostředí, především využití energií a rozvoj obnovitelných zdrojů
- Rovnost v zaměstnání mezi muži a ženami
- Nadnárodní, přeshraniční a meziregionální spolupráci k trvale udržitelnému regionálnímu a lokálnímu rozvoji

4.3. Regionální politika ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR

Hlavním dokumentem v oblasti programového zabezpečení regionální politiky je SRR (Strategie regionálního rozvoje ČR). 12. 7. 2000 byla SRR vládou schválena poprvé. Pro období 2007-2013 byla schválena 17. 5. 2006.

„Strategie regionálního rozvoje České republiky (dále jen „SRR ČR“) se pořizuje jako základní dokument politiky regionálního rozvoje podle § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Prvním koncepčním materiálem na úseku regionální politiky byla Strategie regionálního rozvoje ČR přijatá vládou v roce 2000 usnesením č. 682 ze dne 12. července 2000 o Strategii regionálního rozvoje České republiky. Tato Strategie regionálního rozvoje vytvořila základní rámec pro formování regionální politiky České republiky komplementární s regionální politikou Evropské unie. (...) Cílem aktualizace SRR ČR je implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti do strategie, priorit a opatření české regionální politiky. (...) Cílem strategie je formulování témat a aspektů významných pro podporu regionálního rozvoje a zahrnutí regionální dimenze do těchto politik tam, kde je to účelné a potřebné. Strategie regionálního rozvoje tak představuje strategickou orientaci pro budoucí programy regionálního rozvoje na centrální i regionální úrovni.“ [Strategie regionálního rozvoje, 2000]

Tento dokument obsahuje:

- Analýzu stavu regionálního rozvoje ČR v uplynulém období
- Vymezení silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých regionů, odvětví a sektorů
- Strategii dalšího regionálního rozvoje ČR, vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje
- Úkoly uložené vládou ČR ústředním správním úřadům a Českému statistickému úřadu k zabezpečení realizace Strategie regionálního rozvoje ČR

[Wokoun, Mates, 2011: 141]

5. Přeshraniční spolupráce

„Přeshraniční spolupráce je vytváření souvislých struktur podél hranic a patří mezi nejzajímavější formy regionální kooperace.“ [Perkmann, 2002]

Struktury přeshraniční spolupráce se mění v závislosti na poloze zemí. Struktura přeshraniční spolupráce západoevropských zemí je značně odlišná od východoevropských. *„Západoevropské přeshraniční struktury vznikaly živelně a teprve jejich velké rozšíření přineslo nutnost nějaké mezinárodněprávní regulace. (...) Nově vznikající struktury ve střední a východní Evropě vznikaly již na základě stimulačního působení Evropské unie.“* [Dočkal, 2005: 14]

Přeshraniční struktury u západních zemí vznikaly a vycházely již z předchozích mezinárodních smluv.¹ *„Středo a východoevropské struktury naopak vznikaly převážně na základě soukromoprávních úkonů a ani případná mezinárodní smlouva většinou neposiluje jejich legitimitu.“* [Dočkal, 2005: 15] Západoevropské státy prosazují větší škálu oblastí. Snaží se zdokonalovat např. životní prostředí, dopravní systém nebo pracovní trh. Zatímco východoevropské státy nemají tak velké ambice a většina projektů přeshraniční spolupráce je zaměřena na kulturní nebo vzdělávací projekty.

¹ Např. Mezi Německem, Lucemburskem a Francií byla dohoda o podpoře přeshraniční spolupráce z roku 1980, nebo tzv. Přeshraniční konvence států Beneluxu z roku 1989, nebo přeshraniční smlouva mezi Německem a Nizozemím z roku 1991. [Dočkal,2005:15]

5.1. Legislativní ukotvení přeshraniční spolupráce

Nařízení Rady (ES)	Komentář
Nařízení Rady (ES) č.1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti	Zaměřuje se na posilování hospodářské a sociální soudržnosti rozšířené Evropské unie za pomoci fondů, Evropské investiční banky a dalších stávajících finančních nástrojů. Jejím cílem je zmenšovat hospodářské, sociální a územní rozdíly.
Nařízení Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj	Evropský fond pro regionální rozvoj k financování pomoci zaměřené na posílení hospodářské a sociální soudržnosti tím, že vyrovnává zásadní regionální rozdíly podporou rozvoje a strukturálních změn regionálních ekonomik

[Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006; Nařízení Rady (ES) č. 1080/2006]

Zákony	Komentář
Zákon č. 218/2000 Sbírky zákonů České republiky, o rozpočtových pravidlech	Zákon upravuje tvorbu a funkce střednědobého výhledu státního rozpočtu, finanční hospodaření organizačních složek státu, příjmy a výdaje státního rozpočtu a finanční kontrolu.
Zákon č. 129/2000 Sbírky zákonů České republiky, o krajích (krajské) zařazení	definuje působnost kraje, možnosti jeho hospodaření, možnosti spolupráce s ostatními kraji, pravomoci zastupitelstva, kontrolní orgány a komise a vztah mezi ministerstvem a územně samosprávným celkem.

Zákon č. 128/2000 Sbírky zákonů České republiky, o obcích	definuje samostatnou působnost obce, možnosti hospodaření a možnosti spolupráce s dalšími obcemi. Dále je pro moji práci důležité definování svazku obcí, pravomocí starosty a zastupitelstva obce.
Zákon č. 248/2000 Sbírky zákonů České republiky, o podpoře regionálního rozvoje	Tento zákon stanoví podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti
Zákon č. 137/2006 Sbírky zákonů České republiky, o veřejných zakázkách	upravuje: postupy při zadávání veřejných zakázek, soutěž o návrh, dohled nad dodržováním tohoto zákona, podmínky vedení a funkce seznamu kvalifikovaných dodavatelů a systému certifikovaných dodavatelů.

[Zákon o rozpočtových pravidlech; Zákon o krajích; Zákon o obcích; Zákon o podpoře regionálního rozvoje; Zákon o veřejných zakázkách]

5.2. Euroregion

Definice euroregionu

Euroregion je nadnárodním typem sdružení měst a obcí. Cílem euroregionu je podpora spolupráce mezi smluvními stranami a zajištění realizace projektů. Podpora spolupráce na základě Evropské charty přeshraničních regionů. *„Koordinace v podobě doporučení a námětů hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje dotčeného území a jejich vzájemnost k programům, které připravují a realizují příslušné orgány příhraničního regionu v Polské republice a České republice.² (...) Překonávání*

² Česká republika spolupracuje formou euroregionů se všemi čtyřmi sousedními státy (Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko), ale jelikož je moje práce zaměřená pouze na spolupráci s Polskou republikou, vycházím ze zdrojů zaměřených na česko-polskou spolupráci.

předsudků a bariér vytvořených v minulém období a napomáhání integraci na principech subsidiarity v rámci procesu Evropské integrace ČR a PR, navrácení funkce státní hranice nejen jako konce suverénního území státu, ale zejména jako mostu pro setkávání a spolupůsobení dvou národů, které využívají toto specifické geografické položení k zajištění dynamického rozvoje a současně k vytvoření společných trvalých prvků přátelského soužití obou národů.“ [Euregio PL-CZ]

Podpora rozvoje v těchto oblastech:

- územní plánování
- spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu
- zachování a zlepšování životního prostředí
- výstavba a přizpůsobení infrastruktur přesahující státní hranice
- spolupráce při předcházení vzniku, průběhu a odstraňování důsledků přírodních katastrof a živelných pohrom
- rozvoj turistiky a zřizování nových hraničních přechodů
- spolupráce v oblasti školství, kultury a sportu
- spolupráce v humanitární a sociální oblasti

[EUREGIO PL-CZ]

Cílem sdružených obcí

Cílem je odstraňování nerovností mezi regiony a ekonomický i sociální rozvoj na obou stranách hranice. Přeshraniční spolupráce se snaží potlačovat nevýhody příhraničí, zlepšovat životní úroveň obyvatelstva a vytvářet pro občany nové příležitosti v regionu v kulturních, sociálních i hospodářských oblastech.

5.3. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2010

Projekty přeshraniční spolupráce jsou uskutečňovány v rámci Cíle 3 politiky soudržnosti EU. Jedná se o tzv. Evropskou územní spolupráci. Politika soudržnosti nabývá čím dál většího významu. To je patrné z objemu prostředků, které jsou určeny pro spolupráci evropských zemí z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Pro programovací období 2007-2013 bylo z rozpočtu EU vyčleněno na rozvoj územní spolupráce 7,75 mld. euro. Polsko dostalo na realizace svých programů Evropské územní spolupráce 557,8 mil. euro plus 173,3 mil. euro na přeshraniční spolupráci s nečlenskými státy EU. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013 stojí o dlouhodobou snahu EU o rozvoj příhraničních regionů a odbourávání hranic mezi státy. EU tuto dlouhodobou podporu zajišťuje pomocí svých statutárních fondů. Tento operační program navazuje na předchozí Program Phare CBC, který probíhal v česko-polském pohraničí v letech 1999-2006 a na Iniciativu Společenství INTERREG IIIA, která probíhala v letech 2004-2008. V obou projektech byly podporovány velké investiční projekty. [Euregio PL-CZ]

Cíle Programu

„Globálním cílem Programu je podpora socio-ekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel. Program je zaměřen na rozsahem menší, regionální a místní projekty s přeshraničním významem. Při výběru projektů je kladen velký důraz na jejich skutečné přeshraniční dopady a na prvky sblížení lidí a institucí v průběhu přípravy a následné realizace projektů. Vybírány jsou pouze takové projekty, které mohou prokázat přeshraniční dopad na obou stranách hranice.

Všeobecné cíle Programu vychází ze specifických potřeb území a jsou zaměřeny na:

- *zvyšování ekonomické integrace česko-polské příhraniční oblasti;*
- *zlepšování podmínek pro hospodářský růst příhraniční oblasti;*
- *zlepšování podmínek pro udržitelný rozvoj životního prostředí a/nebo regeneraci příhraniční oblasti;*
- *další sociální integraci česko-polské příhraniční oblasti.“*

[EUREGIO PL-CZ]

Strategie rozvoje příhraničí, které jsou přijaté v Operačním programu Česká republika – Polská republika 2007-2013 definují hlavní aktivity. Velký důraz je pokládán na dostupnosti a zvýšení kvality životního prostředí, podpora podnikatelského prostředí, podporu vzdělávání, rozvoj cestovního ruchu (zatraktivnění, propagace, nabídka), prevence rizik a na přeshraniční spolupráci mezi institucemi a místními komunitami po obou stranách hranice.

Prioritní osy a oblasti podpory

Projekt musí splňovat alespoň jeden z cílů dané oblasti podpory

Prioritní osa I. Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik

Oblasti podpory:

- 1.1 Posilování dostupnosti
- 1.2 Ochrana životního prostředí
- 1.3 Prevence rizik

Prioritní osa II. Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Oblasti podpory:

- 2.1 Rozvoj podnikatelského prostředí
- 2.2 Podpora rozvoje cestovního ruchu
- 2.3 Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání

Prioritní osa III. Podpora spolupráce místních společenství

Oblasti podpory:

- 3.1 Územní spolupráce veřejných institucí
- 3.2 Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit
- 3.3 Fond mikroprojektů

Prioritní osa IV. Technická pomoc

Technická pomoc slouží k zajištění běhu Programu.

[EUREGIO PL-CZ]

Finanční rámec Programu

Celková částka prostředků ze strukturálních fondů na Operační program ČR - PR 2007-2013 dosahuje 219, 46 mil. EUR. Míra spolufinancování, tedy peněz, které nebudou ze statutárních fondů, ale ze zdrojů ČR a PR musí být vždy min. 15%.

Financování operačního programu z evropských dotací

Fond Euroregionu Glacensis 20% je historicky největší v celé evropské unii. Normální je 5 – 10%. Česká republika – Rakousko má 8%, Česká republika s ostatními státy má 10%, jen Česká republika – Polsko má 20%. V současné době má 15% + 5%. Aby dostali 5% navíc, musí splnit některá kritéria, ale ty nejsou nijak náročná.

Vláda a ministerstvo pro místní rozvoj jsou tzv. Národní koordinační orgán pro evropské fondy, který vyjednává s Evropskou komisí. Jako první se musí vytvořit tzv. Národní strategický rámec. Ten ukazuje, co je v rámci daného státu potřeba řešit. (např. doprava, životní prostředí) Na základě potřeb se sestavuje SWOT analýza pohraničí. Ta vytváří rozbor silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Podle těchto kritérií se odhadnou oblasti, do kterých je ideální investovat peníze. Evropská komise dá určité mantinely. Když je to financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj, tak je také vydané nařízení přímo pro Fond regionálního rozvoje. Není tedy lehké se trefit do rozsahu daného fondu, protože se může stát, že aktivity budou spadat do jiného fondu např. do sociálního nebo agrárního fondu. Ty mají zase své vlastní nařízení. Operační program se tedy musí pevně držet nařízení daného fondu, ze kterého je operační program financován. Nařízení upravují kritéria aktivit, které budou pro operační program povoleny.

Česká i polská vláda se musí dohodnout, dají dohromady své priority na investice a vytvoří tak česko-polský dokument, který je odeslán do Evropské komise. Evropská komise plány na investice ještě zúží a vydává tzv. příručku pro příjemce. V příručce už je jasně specifikované, do čeho se musí obce trefit a které aktivity jsou uznatelné. V tu chvíli mohou obce sestavovat žádosti o dotaci.

Problémy s financováním

Když končí programovací období a blíží se začátek nového, členské státy Evropské unie se musí dohodnout na nové perspektivě, kolik dá který stát peněz a kolik každý z nich dostane. A to je věc, která se mnohdy odsouvá podle toho, kdo zrovna

předseda v evropské komisi. Mnohdy to je proces dvou až tří let. Jelikož pak zbývá málo času i na případné čerpání prostředků, ministři musí na několikadenním zasedání vytvořit nějaký kompromis. Každá z členských zemí se přirozeně snaží prosadit své zájmy. Největší problém je však se starými členskými zeměmi. Anglie, Francie, Německo. „Dávají tam moc a dostávají málo. Zato mají velký vliv. Francouzi jsou zemědělci, tak řeknou, že pokud nepůjde do zemědělství alespoň např. 35%, nic nedají. A takhle si dává každý stát nějaké podmínky.“ [ředitel Euroregionu]

Podporované území Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

Česká příhraniční oblast je tvořena pěti kraji: Pardubickým, Královéhradeckým, Olomouckým, Libereckým a Moravskoslezským. Polská příhraniční oblast je tvořena těmito regiony: „Jeleniogórský, Walbrzyský, Wrocławský (z tohoto podregionu patří do dotačního území pouze Strzeliński okres), Nyský, Opolský, Rybnický, Bielský a Tyský (z toho podregionu patří do dotačního území pouze Pszczyński okres).“ [EUREGIO PL-CZ] Rozloha celé pohraniční oblasti dosahuje 47 097 km². Z toho česká část má 23 135 km² a polská část má 23 962 km². Délka společné státní hranice činí 796 km.

[EUREGIO PL-CZ]

5.4. Euroregion Glacensis

„Euroregion Glacensis je nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice, Jeseník a Šumperk na české straně a sdružení měst a obcí okresů Klodzko, Żąbkowice, Wałbrzych, Strzeliń a Dzierżoniów na polské straně.“ [Euroregion Glacensis] Jedná se o sdružení měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska na české straně a Sdružení obcí Kladské oblasti na polské straně. Euroregion Glacensis je v současné době největší a současně nejstarší česko-polský euroregion.

Euroregion je sice právnická osoba, ale stoprocentně neziskovým sektorem. Dá se říci seskupení měst, obcí, městysů a krajů. To jsou ti nejdůležitější hráči, co se týče samosprávy, které mohou rozvíjet česko-polskou spolupráci. Města i kraje, stejně jako sdružení měst a obcí se řídí zákonem o obcích, zatímco euroregion pod tento zákon nespadá. Jakožto právnická osoba funguje jako svazek měst a obcí, ale je specifický svým neziskovým charakterem.

Obce se sdružují vždy za určitým specifickým účelem. V tomto případě se jedná o rozvoj česko-polských vztahů, přeshraniční spolupráci a odbourávání případných bariér vzájemných vztahů.

Euroregion Glacensis se neustále rozvíjí a zvětšuje. V začátcích svého fungování tvořilo dnešní euroregion pouhých 25 obcí ze svazku Orlických hor, které se spojili s polským svazkem Gmini, čítajícím 22 obcí. Další rozšiřování vedlo až k dnešnímu počtu 113 měst a obcí, což činí z Euroregionu Glacensis největší euroregion v ČR. Neustále se rozšiřuje a neodmítá jakékoli další zájemce o začlenění.

Po vzniku v roce 1996 byl ze začátku problém s překračováním hranic. Euroregion se zaměřoval na otevírání hraničních přechodů, které byly na turistických stezkách. Projednávaly se i hraniční přechody pro automobily. Neměnily se žádné zákony, euroregion se pohyboval v určitých mantinelech české i polské legislativy, ale vytvářel nové možnosti. *„Důležité je mít dobrou strategii. Bylo nutné vytvořit dokumenty ohledně statistiky návštěvnosti daného regionu, studie efektů, které budování přechodů přinese a také je dobré zajistit zájem osobností a politiků příhraničního regionu, kteří mají k dané lokalitě vztah. Docílení prosazení nových přechodů a vyčíslit mnohdy pouze teoretické*

budoucí efekty není jednoduché. V té době byla hranice od Králiků po Náchod skoro 110 km, kde nebylo možné překročit nijak jinak, než na hlavních přechodech Náchod – Kudowa Slone a Dolní Lipka – Boboszów a dokonce tam nebyly ani žádné turistické stezky. Ta bariéra tam byla obrovská a s odstupem času lze konstatovat, že plánované efekty rozvoje regionu byly po otevření hranic bezpochyby naplněny, mnohdy až předčily očekávání.“ [ředitel Euroregionu]

Dnes už po celé délce hranic vede mnoho turistických cest i běžkařských tratí. Euroregion se proto zaměřuje spíše na infrastrukturu, která k samotným hraničním směřuje, aby se vše dalo lépe i účelně využívat.

Obce vstupují do euroregionu, protože mají nějaký námět, nějakou potřebu. *„Euroregion se jim snaží sehnat partnera, se kterým mohou žádat o dotace v rámci nějakého projektu. Ale jsou také obce, které ani nečerpají, ani nemají záměry, ale např. jen jezdí na partnerské výměny. Podívají se tak do jiného regionu, mohou se setkat se starosty z jiných obcí s obdobným rozsahem a mohou prodiskutovat problémy. Bývá to pro ně významná zkušenost, protože jim někdo cestu zorganizuje a většinou i zaplatí.“* [ředitel Euroregionu]

Euroregion je významným partnerem pro krajské samosprávy. Je přizván k veškerým návštěvám z Polska, zejména kvůli znalosti česko-polské legislativy. Euroregion pořádá semináře, kde vysvětluje rozdílnosti české a polské legislativy a samosprávy. Je dobrým partnerem kraje, kde radí, co, kde a jak rozvíjet, jakým způsobem a pomáhá jim tvořit. Euroregion Glacensis se stal důležitým partnerem pro rozvoj spolupráce přes hranici pro Ministerstvo pro místní rozvoj, které má prostřednictvím Evropské unie své nástroje dotační politiky. Euroregion je vlastně jakýsi správce a administrátor dotačních prostředků pro tzv. fond mikroprojektů, což je 20% alokace celého přeshraničního programu. Jedná se o projekty malého charakteru s rozpočtem 700 – 800 tisíc korun a jsou zaměřeny na rozvoje kontaktů mezi skupinami neziskového sektoru, kde se rozvíjí navazování partnerství, spolupráce různých klubů, společné kulturní akce, společné propagační materiály zaměřené na turistiku apod. Na velké projekty např. „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“ bylo určeno 73% rozpočtu a technickou asistenci zbylých 7%.

Euroregion Glacensis je součástí přípravné pracovní skupiny, která připravuje program pro nové období, má tedy možnost trochu ovlivňovat nastavení dotační politiky podle potřeb daného regionu.

Financování euroregionu:

Obce, které jsou členy euroregionu, odvádí 4 koruny na obyvatele za rok jako členský příspěvek. Za to mají určité portfolio, nabídky, služby, které euroregion nabízí. Pak jsou další služby nad rámec a ty se platí zvlášť.

1. Členské příspěvky jednotlivých členů – podle koeficientu
2. Dotační prostředky – využívání evropských zdrojů na organizování akcí, tisk publikací apod.

Výhody členství

Výhoda spočívá v tom, že obce mají k dispozici portfolio, odbornou pomoc, možnost být v propagačních materiálech. Euroregion organizuje akce obcím i dalším spolkům, vyhledává partnery, pomáhá s administrativou, poskytuje právní pomoc, odbornou jazykovou oporu, řeší problémy česko-polského charakteru a s obcemi provádí konzultace.

Aktivity Euroregionu Glacensis

Euroregion Glacensis organizuje výlety pro Čechy do Polska a naopak, řeší jakékoliv problémy česko-polského charakteru. *„Při prvních návštěvách obcí, jež chtějí navázat partnerství, se snažíme vše zorganizovat. Děláme tlumočnicka, říkáme jim, jak mají představit své aktivity v obci jako například spolkovou činnost, rozvojové plány, zajímavosti a pamětihodnosti obce. Důležité je představit jaké aktivity v rámci budoucí spolupráce chtějí rozvíjet. Z naší strany představíme, co nabízí euroregion, Zkrátka pomáháme uspořádat první společný den, uděláme program, děláme moderátora, aby měli všichni dobrý pocit, že ta budoucí spolupráce může mít smysl a je pouze na obou partnerech co si z toho dne odnesou a jak jej využijí v budoucnu.“* [ředitel Euroregionu]

Plány do budoucna

Ředitel Euroregionu Glacensis by chtěl zlepšit spolupráci s pardubickým a olomouckým krajem. Říká, že mají převahu nad ostatními regiony a jsou na jiné úrovni, než ostatní euroregiony na východ (Praděd – Silesia, Slezsko a Beskydy.) Také tvrdí, že mají dobré kontakty, díky nimž mají více možností. *„Politické osobnosti hrají důležitou roli. Královéhradecký hejtman pochází z pohraničí a komunikuje s námi min. jednou za 14 dní. Je mnoho témat, kde může euroregion pomoci. Tohle bych chtěl přenést i do Pardubického kraje a Olomouckého kraje. Výborná a dynamicky se rozvíjející spolupráce v Královéhradeckém kraji také přináší své výsledky. Území Královéhradeckého kraje je nejlépe čerpající území v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – PR a to přestože například aglomerace v příhraničí Moravskoslezského kraje mají k sobě výrazně blíže.“* [ředitel Euroregionu]

Euroregion si prosadil i rozhledny a vyhlídkové věže a stal se tak jakýmsi generálním partnerem pro výstavbu nových rozhleden. Nový projekt na rozhledny má rozpočet 10,5 mil. euro. Dalším cílem je vytvoření hřebenové trasy z Ještědu přes Sněžku na Praděd. Tato trasa má ještě několik větví do Polska – Klodska. Klodsko bylo dříve české a euroregion se snaží skrz historickou hranici českého státu vést trasu a na vrcholových partiích stavět rozhledny, které by měly celou trasu a celý region zatraktivnit a přinést ovoce pro cestovní ruch.

5.5. Projekt: „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“

Název prioritní osy: Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Název oblasti podpory: Podpora rozvoje cestovního ruchu

Typ projektu: Projekt zaměřený na rozvoj cestovního ruchu a zachování kulturního dědictví v příhraničním území a další výstavby infrastruktury cestovního ruchu

Počet partnerů: 3

Projekt vzniká na základě partnerství mezi dvěma a více subjekty. Množství není omezeno, ale partneři musí být minimálně dva. Pravidlem bývá jeden z ČR a jeden

z Polska. Může být na jedné straně obec a na druhé straně např. spolek. Jde o zodpovědnost, kdo převezme financování. V operačním programu přeshraniční spolupráce funguje princip vedoucího partnera. Vedoucí partner má projekt na starost. V tomto případě Pieszyce. Jestli bude vedoucí partner Čech nebo Polák, to záleží na dohodě. Většinou to je tak, že vedoucí partner je ten, který má největší část ze společného rozpočtu, ale není to podmínkou. V případě, že by o činnost vedoucího partnera žádalo občanské sdružení a obec, předpokládá se, že bude obec schopna tento závazek lépe administrativně zvládnout. Vedoucí partner také za projekt zodpovídá. Vystupuje jako tzv. hlavní osoba ve vztahu k tzv. Jednotnému technickému sekretariátu (dále jen „JTS“). JTS je česko-polský sekretariát, hlavní kontrolor a celý projekt zastřešuje. Pro tento program je pouze jeden pro oba státy a to v Olomouci. Pohraničí každého státu se řídí vlastní legislativou a vlastním Ministerstvem pro místní rozvoj. V Polsku Ministerstwo rolnictwa i rozwoju wsi (Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova). Projekt se tedy musí pohybovat v mezích české i polské legislativy, na jejichž základech se staví a dělají se kompromisy. [manažerka projektu]

Realizace projektu

V době realizace se plánují investiční nebo neinvestiční aktivity. Jestliže se některé aktivity zadají jako indikátor, stávají se závaznými. Pokud se napíše, že se uspořádají 3 akce, pak se musí uspořádat. Pokud ne, krátí se peníze z dotace. Veškeré financování se provádí zpětně. Obce nedostávají žádné peníze dopředu, ale veškeré investice musí zaplatit ze svých peněz a zpětně si o ně žádají. Projekty se časují na tzv. monitorovací období. V projektu „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic.“ Byly velké investice a finanční rozpočet byl vysoký u všech tří partnerů. Každé 3 měsíce se odevzdávají monitorovací zprávy a obce mohou žádat o proplacení. Ale jestliže se nedosáhne určité hranice za všechny tři obce jako celek, podávají se monitorovací zprávy jen jednou za půl roku. V takovém případě může být finanční zatížení dost velké. Jednou z podmínek je, že výdaje musí být minimálně 7 tisíc euro. Jestliže se té hranice nedosáhne, tak se žádat o proplacení nákladů nemůže.

Projekt je zaměřen na zviditelnění obce, propagaci cestovního ruchu a musí mít dopad na česko-polskou provázanost. Přípravy projektu běží od roku 2007, v roce 2009 byla podaná žádost a schválená byla v roce 2010. Pokud by jeden z partnerů chtěl

odstoupit, tak není možné, aby realizace pokračovala. Projekt je společný a padá tak všem. Jakmile je projekt schválený, je nutné, aby byly splněny v plném rozsahu všechny indikátory a aby na projektu spolupracovali všichni členové.

Hlavní společné znaky projektu

- Společná příprava – setkávání a přípravy
- Společná realizace – provázanost mezi českou a polskou stranou
- Společné financování – každý z partnerů musí mít nějakou část z finančního rozpočtu projektu
- Společný personál – projektový tým, který řídí projekt – navzájem komunikuje a řeší problémy

[manažerka projektu]

Cílové skupiny projektu

- Obyvatelé pohraničí: zlepšení kvality života – atraktivní turistická nabídka a možnost zajímavého trávení volného času, posílení kulturní identity, integrace a spolupráce s partnery a poznávání Českého ráje a Sovích hor, hospodářský rozvoj – růst zaměstnanosti v cestovním ruchu.
- Tuzemské i zahraniční návštěvníky: dostupnost atraktivity nabídky cestovního ruchu, snadná dostupnost turistických informací, růst spokojenosti se službami.
- Přímě obce Pieszyce, Bohuslavice Nová Paka, nepřímě jelenohorsko-walbrzyský subregion a Královéhradecký kraj: růst podnikatelských subjektů, cestovního ruchu a s tím spojený příjem z poplatku daní.
- Podnikatele (v odvětví cestovního ruchu): růst cestovního ruchu a větší návštěvnost, větší zisky a možnost dalšího rozvoje, výměna zkušeností s partnery.

[Smlouva projektu]

Zdůvodnění a realizace projektu

Obce, které se zapojily do projektu (Nová Paka, Pieszyce, Bohuslavice) vlastní velké, přírodní, turistické a geologické bohatství (např. Soví hory, Český Ráj, region Novoměstska). A ty byly velmi málo využité v propagaci. Každá z obcí je něčím specifická, mají odlišné ekonomické i zeměpisné aspekty. Všichni tři partneři jsou sice odlišní, ale měly společné cíle. Zejména chtěli „rozšířit propagační aktivity a nabídky v rámci cestovního ruchu a posílit integraci mezi městy.“ Projekt je založen na potřebě společné integrace, poznávání tradic, přírodního bohatství a kultury. Bohuslavice (1000 obyvatel) chtěly ve větším měřítku propagovat své přírodní, turistické a kulturní bohatství a zároveň chtěly poznávat přeshraničního souseda. Nová Paka (10.000 obyvatel) si dala za cíl zviditelnit krásy GEOPARKU Český Ráj, který patří do dědictví UNESCO a chtěla dál rozvíjet vzájemnou spolupráci. Pieszyce (10.000 obyvatel) si přály realizaci kulturního centra zejména kvůli nedostatečným prostorám. Středisko sídlilo v prostorech, které nebyly vhodné k provádění činnosti cestovního ruchu. V Pieszycích také chybělo informační centrum, ve kterém by mohla probíhat veškerá propagace přírodních a kulturních památek jak z okolí, tak partnerů z České republiky. Nová Paka měla podobné důvody, proč chtěla zrealizovat nové informační centrum. Kromě vytvoření informačního centra přímo v budově městského muzea se měly rozšířit i expozice. Dále mělo být vybudováno tzv. Muzejní náměstí mezi Suchardovým domem a budovou muzea. Právě v Suchardově domě měl být ještě vybudován bezbariérový vstup pro hendikepované. Bohuslavice měly v plánu odkoupit evangelický kostel, který by měl dál sloužit jako centrum turistických a kulturních aktivit. [Smlouva projektu]

V současné době veškeré kulturní záležitosti vyřizuje kulturní středisko v Pieszycích a oblast cestovního ruchu má na starost Oddělení propagace městský úřad v Pieszycích. Projekt si zakládá na vytváření moderního a atraktivního turistického a kulturního zázemí ve třech příhraničních oblastech. Kromě investičních akcí jsou v projektu také tzv. měkké aktivity, což spočívá ve výměně kulturního a historického dědictví, společné organizaci akcí, které by měly zpestřit turistickou nabídku a podpořit cestovní ruch v příhraniční. (viz přílohy č. 5-7)

Cíle projektu

„Cílem projektu je oživení cestovního ruchu česko-polského pohraničí, zlepšení kvality života obyvatel a hospodářských podmínek a také posílení kulturní identity a

integrace obyvatel Dolního Slezska a Královéhradeckého kraje rozvíjením nabídky v oblasti cestovního ruchu. Konkurenční turistika nabídka a s ní spojený socio-ekonomický rozvoj povede k naplnění cíle prioritní osy 2, tj. posílení hospodářského rozvoje česko-polského příhraničního území.

Specifické cíle projektu

- *Propagace a využití kulturně přírodního bohatství příhraničí*
- *Společné produkty cestovního ruchu*
- *Růst účasti turistů z pohraničí v nabídce partnerů, jejich integrace a posílení kulturní identity*
- *Růst zaměstnanosti obyvatel v cestovním ruchu*
- *Zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice*

Prostřednictvím akcí a rozvíjením infrastruktury cestovního ruchu projekt naplní cíl oblasti podpory a to rozšíření nabídky cestovního ruchu v příhraničí.“ [Smlouva projektu]

Když přijedou turisté do okolních měst, tak se z reklamních prospektů dozvědí o akcích a budovách, které vznikají v rámci projektu a mohou se přijet podívat. Kostel nebo bezbariérový vstup do Suchardova muzea sice není klasický produkt pro cestovní ruch, ale kostel je dominantou obce a bezbariérový vstup je součástí muzea, kterou turisté využijí. Kostel se stal kulturním centrem. Je to kulturní místnost, kde probíhají výstavy svatby a různé další akce, ale nesmí se za ně platit. Na žádných akcích se nesmí vybírat peníze za vstup, ani dobrovolné vstupné po dobu udržitelnosti, která je v tomto případě 5 let. V některých projektech příjmy být mohou, ale pak ten projekt funguje v rámci jiného režimu a od toho se odvíjí i výše dotací.

Také záleží na době udržitelnosti, která má také svá specifická pravidla. V projektu „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“ jsou nastavené limity na maximum. To je 85% z ERDF (Evropský fond pro regionální rozvoj) a 5% ze státního rozpočtu. O příjmech se musí dát vědět už při podávání žádosti o dotaci. Musí se vyplnit do tabulek, spočítat a zhodnotit.

V projektu „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“ není a nesmí být žádná investice, která by byla spojená s příjmy.

Popis aktivit projektu

Pieszyce

1. Příprava projektu, získání rozhodnutí a povolení
2. Setkání partnerů, zpracování žádosti o dotaci
3. Výběr dodavatelů a podepsání smluv
4. Přestavba a adaptace kina na Kulturní a turistické centrum s Informačním centrem
5. Vytvoření česko-polské internetové stránky
6. Valorizace cestovního ruchu
7. Venkovní prezentace s turistickou tematikou
8. Vzdělávací hra „Co víš o svém sousedovi?“
9. Veletrh cestovního ruchu a kultury – 2x
10. Divadelní přehlídka – 2x
11. Venkovní filmová přehlídka
12. Básnická soutěž
13. Závěrečná konference
14. Stálé výstavy o všech obcích v objektech vytvořených díky projektu v partnerských obcích.
15. Zajištění plné publicity akcí formou plakátů, pozvánek, roll-upů v Nové Pace, Bohuslavicích a Pieszycích.

Bohuslavice

1. Zakoupení evangelického kostela z 19. století a jeho stavební úpravy včetně přilehlého okolí.
2. Zpřístupnění evangelického kostela hendikepovaným občanům.
3. Výstava malířských prací (2011 – 2014)
4. Prosincové adventní koncerty (2011 – 2014)
5. Výstava sovích hor
6. Česko-polské kulturní dny (2011 – 2014)

Nová Paka

1. Rekonstrukce přízemí muzea-Klenotnice s unikátními exponáty geologického vývoje se zkamenělinami GEOPARKU Český ráj
2. Vestavba výtahu
3. Pořízení informačního kiosku
4. Rekonstrukce prostoru mezi muzeem a Suchardovým domem, tzv. Muzejní náměstí
5. Suchardův dům – vybudování bezbariérového přístupu, rekonstrukce sociálního zařízení
6. Mezinárodní plenér malířů spojený s prezentací vytvořených děl
7. Vydání turistických map a pohlednic
8. Víkendové setkání dětí
9. Vytvoření expozic zkamenělin, drahých kamenů a spiritismu, vydání katalogu
10. Přednáška o zkamenělinách
11. Česko-polské slavnosti slunovratu

[smlouva projektu]

6. Výhody a problémy přeshraniční spolupráce

6.1. Výhody partnerství a přeshraniční spolupráce

Všichni respondenti si velmi pochvalovali vzájemnou vstřícnost a bezproblémovou spolupráci mezi partnery. Největší výhody přeshraniční spolupráce spočívají v poznávání nových lidí. Koordinátor Nové Paky jako umělec si pochvaluje, že si na kulturní akce může brát své kamarády umělce a výtvarníky, do Polska se dostane novopacká kapela a sbor a Poláci zase berou své umělce do ČR. „*Můžou se zviditelnit a lidi, co na ně koukají, těm to přijde zajímavý a rádi to vidí.*“ [koordinátor Nové Paky] Velkou výhodou partnerství s jiným státem je, že lidé neustále na všech akcích potkávají jiné lidi s odlišnými kulturami, zvyky a mohou se navzájem učit a leccím inspirovat. Jazyková bariéra podle respondentů není zas takovým problémem, jelikož polština je velmi podobná češtině. Nová Paka absolvovala jazykové kurzy polštiny a Pieszyce absolvovaly jazykové kurzy češtiny. Sice cizími jazyky nemluví, ale naučili se na sebe

mluvit tak, aby si ještě lépe rozuměli. „S Poláky si skvěle rozumíme, jazyky jsou velmi podobné a bariéry minimální. (...) Jako výhodu bereme také zkušenost, že si zkusíme to hrozný papírování. Učíme se to všechno zvládat.“ [koordinátor Nové Paky] Dělají se kulturní akce, sportovní akce, soutěže, poznávací zájezdy, výstavy, pořádají se semináře, veletrhy, lyžařské výcviky, některé akce jsou i s ubytováním i stravou. Variant je hodně, co si obce vymyslí, jde provést cokoli, co bude mít dopad na česko-polské sblížení. Jde o akce, na které jezdí Češi i Poláci společně. Vzniká mnoho zajímavých věcí. Např. na plenérech vzniká spousta krásných obrazů, ze kterých se dělají výstavy.

Hraje roli také náhoda, že si partneři v tomto případě velmi sedli. „V našem případě to byla výhra, padli jsme si do noty. Koordinátorky Pieszyc, jako vedoucí partnerky, jsou z toho úplně nadšené. Koordinátorky Pieszyc, ty to mají jako životní náplň, ty pro to žijí. (...) Vzájemně se velmi respektujeme. Jsme jen 3 partneři, to je něco jiného, než v nějakých spolicích, takže v pohodě.“ [koordinátor Nové Paky]

Podle Bývalého náměstka MMR je právě přeshraniční spolupráce jednou z nejlepších forem mezinárodní spolupráce. Oproti jiným aktivitám neshledává velké problémy ani ze strany ministerstva, které podle jeho názoru vychází s obcemi velmi dobře. „Obce nakládají s penězi nejlépe ze všech.“ [bývalý náměstek MMR] Jedinou výhodou kohezní politiky je podle bývalého náměstka MMR to, že jsou od EU peníze k dispozici a využívají je právě obce.

V přeshraniční spolupráci nevidí žádné nevýhody, ale především výhody kulturní výměny a získávání zkušeností. Tato politika je podle něho nastavena správně. Podle koordinátorek Pieszyc je velkou výhodou např. to, že při výběrových řízeních se dají ušetřit velké peníze. V minulých programových obdobích pro obce ušetření peněz nic významného neznamenal, protože, i když investovaly za hodně nebo za málo, EU peníze proplatila a tím akce skončila. V tomto programovacím období pokud obce ušetří peníze např. na výběrovém řízení, mohou si na konci zúčtovacího období o ušetřené peníze požádat a peníze po schválení mohou být dál využity. Např. na kulturní akce nebo na jiné měkké aktivity (neinvestiční). Podle koordinátora Nové Paky se tak zvedla motivace obcí ušetřit peníze a také se tímto způsobem snižuje riziko korupce.

Koordinátorky Pieszyc si chválí, že si chtějí navzájem rozumět, je to v jejich zájmu a nechtějí o sebe přijít. Chtějí dál spolupracovat. Respondenti se pro budoucí spolupráci přiklánějí spíše k dlouhodobému projektu z důvodu méně častého podávání žádostí, než je tomu u krátkodobých projektů.

6.2. Dopady na region

Největší výhoda spočívá v tom, že se dost velké peníze investují do pohraničí, přesněji do odstraňování bariér v příhraničí, což podporuje turismus. Také se investuje do zaměstnanosti v oblasti cestovního ruchu, což podporuje regionální rozvoj, příliv turistů a tím i peněz do regionu. [bývalý náměstek MMR]

Nová Paka je poblíž Geoparku Český ráj, Bohuslavice sousedí s Novým Městem nad Metují a Pieszyce jsou nadosah Sovích hor. Stavění a opravování kulturních budov, muzeí, historických památek a dalších zajímavých staveb v obcích blízko jiné turistické lokality, je velmi strategické. Tyto budovy se rychle dostanou pomocí propagačního materiálu v okolních obcích a v jiných turisticky významných destinacích do povědomí. Toto rozšiřování turistické oblasti přispívá k obohacování obcí i regionu. [ředitel Euroregionu, bývalý náměstek MMR]

Evangelický kostel se stal chloubou obce a v současné době je využíván naplno. Konají se tam soutěže, výstavy, koncerty, svatby, pohřby, adventní koncerty, apod. „*Jako přínos pro Polsko zrovna my moc velký nemáme, ale pro okolní obce určitě ano. Většinou je tu na kulturní akce více lidí z okolí, než z Bohuslavic.*“ [starosta Bohuslavic]

Nová Paka vytváří svazek s dalšími čtyřmi obcemi a vytváří tzv. Novopacko. Jedná se o obce Pecka, Lidochoh, Stará Paka, Zbychlavice. V podstatě všechno, do čeho se Nová Paka zapojuje, zapojuje i celé Novopacko. „*Zveme lidi z obcí Novopacka na všechny kulturní akce, snažíme se zvelebovat okolí Nové Paky směrem k nim a snažíme se ten region propojovat. (...) Určitě tahle přeshraniční spolupráce rozvíjí i regiony. My to dáváme do toho regionu dost na vědomí. Jak cyklostezky, tak rozhledny nejsou pouze v našem městě, využívají je i cizí lidé a lidé z okolí. Tady to rozhodně rozvíjí to Novopacko plus další spádové obce, které k nám patří. Kulturní dům v Pieszycích využívají všechny spádové obce a využívá se to opravdu v plném rozsahu. Stejně tak tady v Nové Pace ta klenotnice.*“ [koordinátor Nové Paky]

Všechny akce, které se konají v partnerských obcích, jsou publikovány na internetu a jsou zveřejňovány v propagačních materiálech v okolních obcích. Proto když přijedou turisti do okolních měst, tak se z reklamních prospektů dozvědí o akcích a budovách, které vznikají v rámci projektu a mohou se přijet podívat. [manažerka projektu]

6.3. Problémy přeshraniční spolupráce

Problémy z minulého volebního období

Největší problémy hned po nástupu do funkce, řešilo nové zastupitelstvo po komunálních volbách v Bohuslavicích. Kvůli všeobecnému nesouhlasu s místní politikou vzniklo v roce 2010 Sdružení nezávislých kandidátů Bohuslavice. Sdružení v komunálních volbách uspělo a současný starosta nastoupil v polovině listopadu 2010. Od počátku se však potýkal s ignorací bývalého starosty, který mu neposkytl dostatek informací. *„My jsme měli největší problém při nástupu do funkce, protože nám nebyly poskytnuty žádné informace. (...) Když Ti nikdo nic neřekne a ještě odejde i účetní, tak nevíš vůbec nic. Nevěděli jsme, do čeho jsme zapojení, ani ve kterých jsme spolcích.“* [starosta Bohuslavic]

Nové vedení převzalo projekt do svých rukou ještě v listopadu 2010. Hned po převzetí zrušili výběrové řízení na firmu, která výběrové řízení vyhrála, a vyhlásili nové. Podle starosty Bohuslavic bylo nutné upravit jeho podmínky. Při nástupu do funkce nové zastupitelstvo vidělo prioritu především v kanalizaci, která byla pro obec dlouhodobě problémová, a potřebovali ji dostavět. *„Nějaký kostel nám v té době přišel docela zbytečný a navíc.“* [starosta Bohuslavic]

Dlouho se tedy řešilo, co by se stalo, kdyby Bohuslavice od projektu odstoupily. *„Ale zjistilo se, že bychom zhatili celý projekt všem a všechny peníze by se tím ztratily, tak jsme to nakonec neudělali.“* [starosta Bohuslavic]

Ale proti samotné spolupráci s partnery žádný problém nemá a v projektu nevidí žádné velké problémy. *„My jsme žádný problém neměli. Jen na začátku to výběrové řízení na kostel.“* [starosta Bohuslavic]

Složitost administrace

Manažerka projektu a koordinátorky Pieszyc vidí jako problém složitější legislativu a zbytečné papírování na polské straně. I na české straně je situace velmi složitá, ale na polské straně je to horší. *„K žádostem, které se musí přikládat je zbytečně moc příloh. Je to velmi zbytečné plýtvání papírem.“* [manažerka projektu]

„To papírování a agenda je složitá. Moc velká byrokracie a je to samé papírování.“ [starosta Bohuslavic]

Problémy s lidmi

Nová Paka se potýká s problémem nejednotného zastupitelstva. Lidi ze zastupitelstva jsou navzájem proti sobě a těžko se schvalují nové nápady. Lidé jsou odlišní a každý tuto spolupráci vnímá jinak. *„Někteří to berou pragmaticky, udělají jen to, co musí a pak už s tou druhou stranou neudrží kontakt. Je to o lidech. Někdo to dělá na oko.“* [starosta Bohuslavic]

Také je velmi důležité si uvědomit, že s projekty je spojená udržitelnost, která se musí dodržovat třeba i deset let. *„Kdybych skončil tak ten po mě to prostě musí dál udržovat, musí v tom pokračovat a dělat to přesně podle těch kritérií dál. Musíš jít do funkce s tím, že přebíráš všechno po těch předchozích.“* [starosta Bohuslavic]

Manažerka projektu vidí problém v tom, že každý může mít odlišnou představu, jak bude projekt vypadat. A žádosti o dotace se píšou s velkým časovým předstihem a dotyční si nemohou uvědomit, jaká bude situace potom.

Respondenti ze zkušenosti radí, že do akcí, které jsou určeny pro školy, je nevhodné zahrnovat učitele. Učitelé nemají moc velkou motivaci se dětem dostatečně věnovat v jejich vlastním volnu. Je jednodušší, si najmout k dětem jiné lidi. Např. lyžařské instruktory. Učitelé mají problémy s proplácením přesčasů, ačkoliv mají celý pobyt hrazený z dotace. [starosta Bohuslavic, koordinátor Nové Paky]

Koordinátorky Pieszyc měly problém s lidmi z polské strany euroregionu. Komunikace s nimi byla velmi špatná. Paní se, kterou měly problém, byla podle nich neochotná a arogantní.

Náboženství a jiná kultura

„Musí se brát ohledy i náboženské. Každý národ je specifický a musí se jednat tak, aby jim člověk neublížil.“ [koordinátor Nové Paky]

Pieszyc řeší problémy také s církví. V Polsku musí brát v potaz i silně věřící. 93% polských občanů je věřících. Většina se hlásí ke katolické církvi. I tyto náležitosti se

musí v projektech řešit. Jednou z nejvíce diskutovaných oblastí byl spiritismus. Nová Paka se stala centrem spiritistického hnutí díky působení vůdce spiritistů Karla Sezemského (1860-1922). Jím založené nakladatelství Spirit vydávalo množství okultních publikací a rovněž periodikum Posel záhrobní, které vycházelo téměř 40 let. Nová Paka má tedy v muzeu vlastní expozici spiritismu, kterou chtěli zahrnout také do projektu. Řešilo se, zda nebude problém, když bude výstava nebo jakákoliv propagace spiritismu probíhat také v Polsku.

Ředitel Euroregionu říká, že naráží na problémy mentality dvou zemí celkem často. Je to logické, mají odlišnou kulturu odlišné zvyky, ale mnohdy se jejich mentalita promítá do jejich jednání. Právě v tomto místě je znát, jak si respondenti hájí vlastní pravdu a přiklání se ke způsobu jednání vlastních zvyků. Je to typický případ etnocentrismu. V Polsku je typické, že velká odpovědnost leží na jednotlivci a ten zastává více funkcí najednou, to vychází ze zákona o samosprávě. „*V Polsku má starosta hodně velké slovo a mnohdy stojí rozhodování pouze na něm. Je to důsledek přímé volby a posílení kompetencí pro tuto pozici. Proto mnohdy stojí rozvoj dané obce na tom kdo je zvolen za starostu a jak dobrý manažer to je.*“ [ředitel Euroregionu]

Proto mají ve zvyku se k věcem stavět důležitě a mít nad situací přehled. Ale když se zasekne jednatel, nefunguje celý úřad. „*Polská mentalita klade důraz více na způsob projednávání potřebných záležitostí, více se jedná. U nás jde vše přímočařejším způsobem. Zpravidla je také třeba si dát pozor na dohody, které nejsou na papíře, aby byly dodrženy, což se ne vždy stane.*“ [ředitel Euroregionu]

Naopak polští respondenti dávali najevo, že se neradi stresují. Práce je baví a chtějí ji dělat tak, aby jim přinášela radost. Na druhou stranu je pak vidět rozdíl mezi zodpovědnými Čechy a klidnými, řekl bych až flegmatickými Poláky.

„*U našich partnerů je třeba si vše zpravidla ověřovat častěji. Dost často se stává, že dochází ke změnám na poslední chvíli a komplikuje to zásadně domluvené věci. Odřeknout účast na konferenci nebo poskytnutí přednášky den před akcí nám naše zodpovědnost nedovolí.*“ [ředitel Euroregionu]

Čas

Problém, na kterém se shodli všichni respondenti, je čas. Vadí jim, že se do poslední chvíle neví, jestli dotace dopadne, nebo ne. A pokud nakonec dopadne, musí se

peníze co nejrychleji proinvestovat. Tyto problémy se týkají dotací od ministerstev ze státního rozpočtu. V tomto případě se musí peníze proinvestovat do konce kalendářního roku. Např. výzva na domov pro seniory. Výzva na podání žádosti je do konce února. Ministerstvo má 3 měsíce na rozhodnutí. Z pravidla přichází rozhodnutí z ministerstva v nejzazší možný termín, tedy na konci května. Při schválení, se tedy na konci května obec dozví, že může s penězi počítat a začíná shánět firmy na výběrové řízení. Výběrové řízení trvá až 3 měsíce. Stavba tedy může začít na konci srpna. Beru-li v úvahu, že stavba musí být postavena za 4 měsíce, je to málo času. Ale je zde ještě možnost, že se některá ze soutěžících firem odvolá a stavba je silně ohrožena. V takových případech, jak řekli respondenti, se musí pracovat velmi rychle a nesmí se nic pokazit. U staveb, které jsou stavěny narychlo, je velké riziko, že bude něco špatně.

Koordinátor Nové Paky je nespokojený s tím, že je všechno moc narychlo. Tím chce říci, že mají velmi často málo času na rozhodnutí nebo na realizaci. *„Řešíme všechno narychlo operativně. A to financování to je zase strašně na dlouho. Třeba Nová Paka to ustojí, ale věřím, že třeba Bohuslavice mohou mít problém.“*

Obce v dubnu 2015 řešily problém s nevyčerpanými penězi. Stát přistoupil k tomu, že obce mohou ušetřené peníze použít na kulturní akce, ale obce nemají další informace. *„Za sedm dní je uzávěrka a my furt nevíme nic. Pokud nám nedá nikdo do sedmi dnů vědět, jestli se budou nějaké akce konat a které, nebudeme mít žádné akce publikované. (Čeká Nová Paka i Bohuslavice) Původně mělo být rozhodnuto do konce března. Ale není.“* [koordinátor Nové Paky]

Když obec nesplní jakýkoliv časový limit, vše je řešeno finančními sankcemi. *„Ale když něco nestíhá ministerstvo, tak nemáte dovolání. Ty kontrolní úřady jsou benevolentnější. Nemůžete volat, kde to vázne.“* [manažerka projektu]

Manažerka projektu říká, že je financování velmi zdlouhavé. Pro obce je moc velké finanční zatížení a také dělá problém ministerstvo, když samo odmítá vydávat peníze. Tato situace se může stát ze dvou důvodů. Buď z důvodu, že nemá peníze a vyplácení posouvá o několik měsíců nebo že peníze v některých měsících nevydává (leden, únor).

Zdlouhavý proces velkých projektů

Na velký projekt se musí udělat výběrové řízení, které trvá 3 měsíce. To musí schválit zastupitelstvo. I za předpokladu, že se neodvolá žádný ze soutěžících, realizovat se začne až na jaře dalšího roku. Např. silnice by se začala stavět až v dubnu 2017. Žádost o platbu se může podávat pouze jednou za 3 měsíce. Pokud se začne realizovat v dubnu 2017, tak v dubnu se pošle i žádost o platbu. CRR má na kontrolu žádosti 60 dní. CRR podá obci připomínky a platba proběhne v říjnu nebo listopadu. Teprve po předání peněz žadateli je může ministerstvo dát do certifikace vůči Evropské unii, která trvá 4-5 měsíců. Takže výzva, která byla vyhlášena 1. 1. 2016, se do certifikace dostane někdy v dubnu 2018. Přitom na konci roku 2017 by měly být peníze vyčerpány.

„Je zarážející, že jediný operační program (OPPS ČR – Bavorsko) byl schválený 13. 12. 2014, spadá tak pod rok 2014, tudíž mají výrazně méně času na vyčerpání peněz. Ztratili tak de facto jeden rok. Kdyby byl schválen v roce 2015, tak mají 2015 + 3 roky, takhle mají 2014 + 3 roky. Na konci roku 2017 by měli dělat certifikaci, aby utratili peníze z roku 2014, což bude nelehký úkol. Údajně se jedná o výjimkách. Může to být opravdu velký problém a nevyčerpání svěřených prostředků EU tu máme u problémových programů každý rok.“ [ředitel Euroregionu]

Byrokracie

Starosta Bohuslavic vnímá jako jeden z největších problémů byrokracii. *„Žádná obec v naší velikosti (cca 1000 obyvatel) nebo i trochu větší, když nemá tým odborníků, tak vůbec není sama schopná si zařídit tu administraci těch projektů. Neudělá výběrové řízení, ani si nepodá tu žádost, aby měla vůbec šanci to dostat. (...) Z těch evropských i státních peněz platiš spoustu dalších lidí, kteří žijí jenom z toho, že obce to nejsou schopné udělat samy. (...) Přitom všechny tyhle peníze by se daly odbourat a efektivně využít v těch obcích. To jsou stamiliony. (...) A všechno to je jen kvůli tomu, že je to zbytečně složité.“* [starosta Bohuslavic] Zvýhodněny jsou tedy větší města, nebo obce, která mají tým odborníků, nebo své odbory s lidmi, kteří se věnují pouze administrativě v tomto směru. Menší obce, v tomto případě Bohuslavice, si musí najímat externí odborníky, v tomto případě Euroregion Glacensis. *„Žádosti chodí přes moc lidí, proto je to tak složité.“* [starosta Bohuslavic] *„Velký problém je byrokracie a obecně legislativa.“* [koordinátor Nové Paky]

Problémy se systémem dotací – nevýhody pro malé obce

Jako problém lze brát, že dotace berou hlavně větší města. Vesnice se k dotacím dostávají obtížněji, než města. Velká města nepotřebují být v euroregionu, protože se do projektu dostanou sama. Na vesnice se špatně kouká, a pokud nejsou v euroregionu, mají o hodně menší šance. „*To radši dají peníze většímu městu, nebo i menší vesnici, která ale bude v euroregionu.*“ [starosta Bohuslavic]

Starosta Bohuslavic říká, že je špatně nastavený systém dotací. V současné době se získávají dotace účelově na konkrétní činnost. Nejprve se vyhlásí výzva např. „Zelená úsporám“ a obce se mohou nahlásit, pokud mají zájem. Přesněji řečeno obce si mohou zkusit podat žádost. Obce nevědí, kdy peníze dostanou a nemají žádné jistoty, zda je vůbec dostanou. Obce tedy musí neustále o něco žádat. Respondenti se shodli na názoru, že je opravdu velký problém nadbytečné papírování a složitost administrace.

Všichni respondenti se shodli na stejném problému, že dotaci nezískají ti, kteří by peníze nejvíce potřebovali, ale ti kteří mají nejlépe zpracovanou žádost. To se pojí s problémem, že malé obce nemají bez odborné pomoci šanci na úspěch.

Také je velký problém, že obce neinvestují do těch nejdůležitějších věcí, ale realizují v oblastech, na které vyjdou výzvy. Pokud ministerstvo vyhlásí výzvu na projekt čehokoliv, obec už musí mít předem připravené projektové dokumentace, protože bez ní by výzvu nestihly.

Např. Bohuslavice potřebují ze všeho nejvíc veřejné osvětlení. Tři roky mají vypracovanou projektovou dokumentaci ve skříni a čekají, jestli náhodou nevyjde výzva na veřejné osvětlení. Bohuslavice nejsou schopny ho ze svého obecního rozpočtu zaplatit samy. „*Za projektovou dokumentaci jsme dali 80 tisíc a můžeme čekat ještě několik let. Nebo za pár let zjistíme, že už není aktuální a budeme muset dělat novou. Ale kdyby výzva vyšla a my projektovou dokumentaci neměli, tak výzvu nestihneme. Úplně stejně budeme čekat na rekonstrukce obecních bytů.*“ [starosta Bohuslavic] „*Nám kvůli projektové dokumentaci nevyšel kulturák.*“ [koordinátor Nové Paky]

Kontroly

Respondenti vnímají nevýhody také v systému kontrol. Čím je více partnerů, tím je větší šance, že se někde stane chyba. Jde o to, že každý partner si musí nejprve podat

vlastní vyúčtování ke svému kontrolorovi, v případě Bohuslavic a Nové Paky Centrum pro regionální rozvoj Hradec Králové. Pieszyce jako vedoucí partner od Bohuslavic a Nové Paky zkontrolované zprávy o vyúčtování převezme, dá je dohromady a musí vytvořit společnou vyúčtovací zprávu tzv. souhrnnou. Souhrnnou zprávu společně s žádostí o platbu odesílá. *„Kontrola by podle mě vůbec nemusela být dvoustupňová. Myslím si, že ti kontroloři by hned v první fázi ty peníze schválili a žádosti by mohly být poslané. Ještě se mi nestalo, aby to schválil jeden kontrolor a neschválil ten druhý.“* [manažerka projektu]

Evropská unie

EU má mnoho pravidel, které obcím spolupráci zbytečně komplikují, a některé aktivity jimi dokonce znemožňuje. Např. jsou velmi nedořešená výběrová řízení. *„Já jako umělec potřebuji vybírat z lidí, které znám, komu věřím a z těch, kteří tomu rozumí.“* [koordinátor Nové Paky] Koordinátorky Pieszyc a koordinátor Nové Paky si stěžují, že EU si potrpí na zbytečnostech. *„Nejdůležitější je podepsaná účast, prezenční listiny a vlaječky na stole. Ale že je řůra věcí, které nejsou dořešené, to nikoho nezajímá. (...) Některé věci by nám prostě nezaplatili. Některé věci raději platíme z obecní kasy.“* [koordinátorky Pieszyc]

Př.: *„Dělali jsme publikace ve čtyřech jazycích. Angličtina, němčina, polština, čeština. Jako muzeum jsme to dělali automaticky. Ale protože to nebylo přesně specifikované v žádosti o dotaci, neproplatili nám tisk a překlad angličtiny a němčiny. To je EU, která se snaží o provázanost Evropy a v publikacích přeshraniční spolupráce není angličtina. To je typický příklad, kde kohezní politika Evropské unie pokulhává.“* [koordinátor Nové Paky]

Př.: *„Když jedeme do Polska autobusem, tak musíme přes náchodský hraniční přechod. EU nám ale cestu neproplatí, protože mají vypočítanou trasu o 20km kratší a jinudy. Ale nikoho už nezajímá, že autobus prostě někudy neprojede, nevejde se pod mosty nebo váha nevyhovuje. Mají nějaká svoje pravidla a všechno ostatní je špatně.“* [koordinátor Nové Paky]

Podle Bývalého náměstka MMR je kohezní politika nesmyslná. *„Tato politika by vůbec neměla existovat, protože se peníze investují do špatných věcí. EU nesouhlasí, aby se dávaly peníze na to nejdůležitější.“* Podle něho je problém v tom, že si sama ČR nerozhoduje, kam investovat peníze z EU, ale dělají to za ni silní členové EU. *„Měly by*

se peníze investovat tam, kde je ČR nejvíce potřebuje a ne tam, kde si Němci nebo Francouzi myslí, že je potřebujeme.“ Nastavení kohezní politiky je podle něho největší problém, zejména financování. Proto vzniká obrovské množství drobných opatření, která jsou drahá a spíše podporují korupci. *„Čím je ten systém zmatenější, čím je víc možností investovat, tím je větší šance na korupci.“* [bývalý náměstek MMR]

Respondenti z partnerských obcí se shodují, že by spolu chtěli dál spolupracovat, ale je velmi obtížné to propojit tak, aby byla spolupráce vůbec možná. Pokud by byl projekt investiční, musely by obce investovat do něčeho, co bude rozvíjet česko-polskou provázanost. Ale pokud ne, mohou spolupracovat pouze na bázi udržování dobrých vztahů a vytváření kulturních akcí.

6.4. Zjištěná řešení

Podle starosty Bohuslavic a koordinátora Nové Paky by pravidla projektů neměly být tak svázané. Pravidla by měla být víc flexibilní, aby se dala napasovat na víc věcí. [starosta Bohuslavic]

Byrokracie – Jedním z řešení je rozdělování dotací podle počtu obyvatel mezi všechny obce. *„Bylo by to určené na investice a mohli by přímo určit, kolik se může prostavět, kolik je na kulturu atd.“* [starosta Bohuslavic] Obce by si tak samy rozhodly, do čeho chtějí investovat a co je pro ně nejakutnější a nejdůležitější. V případě, že by se dotace rozdělovaly v nějakém pravidelném období např. po roce, obec by s penězi mohla počítat a jednodušeji by tak mohla vyvářet plány do budoucna. *„Stačilo by si půjčit něco navíc a už bychom mohli dokončit třeba naši problémovou kanalizaci.“* [starosta Bohuslavic] Na podobném principu by mohly fungovat i evropské dotace. *„Ta obec sama nejlíp ví, na co potřebuje peníze.“* [starosta Bohuslavic]

S tímto řešením se dál pojí správné vyúčtování, finanční kontroly a dokládání, do čeho obec investovala.

Podle bývalého náměstka MMR by EU měla skutečně respektovat místní požadavky a ne nesmysly. Měla by peníze investovat tam, kde je ČR nejvíce potřebuje. Měla by se rozhodovat sama ČR, kam peníze bude investovat, ne silní členové EU. Podle koordinátorek Pieszyc by se měla ještě o trochu zjednodušit legislativa. Na polské straně je legislativa o něco složitější. Společně s manažerkou projektu si myslí, že zbytečně.

Jedná se o nadbytečné papírování a povinné přílohy, které by se daly posílat pouze elektronickou formou a snížil by se tak ekologický dopad na životní prostředí.

Koordinátorky Pieszyc, manažerka projektu a starosta Bohuslavic by uvítali, kdyby se dostávaly pravidelné zálohy. Finanční zátěž obcí by se tak odlehčila a obce by byly méně závislé na vlastních finančních limitech. Tento problém by zmizel i urychlením vyplácení peněz. Všichni respondenti se shodli, že by se mělo zrychlit financování. Kontroly by neměly být dvoustupňové, ale žádosti o proplácení by odcházely na ministerstvo pro místní rozvoj rovnou od prvního kontrolora (Centrum pro regionální rozvoj HK). *„Ministerstvo by nemělo nechávat všechno až na nejzazší termín, protože velmi často nestíhá časový limit.“* [manažerka projektu]

Ředitel Euroregionu říká, že na Poláky se musí citlivě a aby se vše stíhalo včas, musí se jim všechno připravit. Také je podle něho důležité, dělat kompromisy. *„Pokud s něčím Poláci nesouhlasí, je důležité to nevetovat a zkusit to prosadit znovu. Také je důležitá dobrá znalost s jednotlivci.“*

7. Závěr

V mé bakalářské práci jsem se snažil vysvětlit, jak funguje Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013. Vytvořil jsem případovou studii, která byla zaměřena na projekt „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“ tří partnerských obcí (Nová Paka, Bohuslavice, Pieszycy) v rámci operačního programu přeshraniční spolupráce. Hlavními cíli bylo zjistit, z jakých důvodů obce chtěly vstoupit do partnerství s dalšími obcemi a jaké byly hlavní motivy vstupu do operačního programu. Zhodnotil jsem, v jaké míře operační programy plní své cíle a jak efektivní je čerpání prostředků z Evropských dotačních fondů. Také jsem porovnal deklarace projektu a očekávání obcí s výsledky a skutečnou realitou po ukončení čerpání. Objevené problémy jsem zanalyzoval a pokusil se najít vhodné řešení. Případovou studii jsem vytvářel na základě odborných dokumentů a expertních rozhovorů.

Přeshraniční politika je prováděna v rámci politiky soudržnosti EU. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013 si klade za cíl podporu socio-ekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí. Na základě partnerství s přeshraničními obcemi jsou vytvářeny projekty a díky nim jsou čerpány

peníze z dotačních fondů Evropské unie. Peníze jsou využívány na odbourávání hranic mezi státy a jsou zaměřeny na rozvoj cestovního ruchu, rekultivaci a zvelebování prostředí. Součástí projektů bývají také např. sportovní nebo kulturní akce. Tyto akce podporují komunikaci a provázanost mezi českým a polským obyvatelstvem.

Projekt „Putování severovýchodními Čechami a dolním Slezskem bez hranic“ je zaměřený na zviditelnění obcí a propagaci cestovního ruchu. Cílem Pieszyc bylo postavit kulturní a turistické centrum, které by mělo sloužit jako multifunkční komplex. Bohuslavice si zadaly do projektu jako hlavní indikátor nákup a přestavbu evangelického kostela a jeho okolí. Nová Paka si naplánovala rekonstrukci městského muzea, vybudování tzv. muzejního náměstí a vybudování bezbariérového vstupu a sociálního zařízení v Sucharově domě. Společně si všechny tři partnerské obce naplánovaly kulturní a sportovní akce.

Zajímavým zjištěním mé práce je, že obce musí splnit veškeré body, které uvedli v žádosti o dotaci jako indikátor. V tomto případě se jedná o investice na výstavby a přestavby i všechny kulturní akce. Pokud by obce indikátory nesplnily, EU by obcím krátila dotace. Mezi pozitivní zjištění jistě patří, že všichni respondenti shledávají přeshraniční spolupráci jako užitečnou, nemají mezi sebou žádné konflikty a nejraději by dále spolupracovali i v dalším programovacím období. Přeshraniční spolupráce má pozitivní vliv na regionální politiku. Respondenti potvrzují, že prostředky investované v obcích, mají skutečně dopad na regionální rozvoj v oblasti cestovního ruchu. Kulturní centrum v Pieszycích slouží široké veřejnosti z okolí i turistům, navštěvujícím Soví hory. Klenotnice městského muzea v Nové Pace se zase stává terčem turistů, kteří navštěvují Geopark Český ráj. Nová Paka podporuje především region Novopacka. Bohuslavice staví do popředí svoji novou dominantu obce, evangelický kostel. Obec se snaží pořádat v kostele kulturní akce v co největší míře. V tomto případě nejde o velký přínos pro Polsko, ale hlavně region. Mnoho lidí přijíždí na velké akce z okolí.

Při analýze přeshraniční spolupráce jsem objevil několik závažných problémů, které komplikují situaci. Za jeden z nejzávažnějších problémů považuji zdoluhavý proces proplácení a čas celkově. Respondenti si stěžují na skutečnost, že se musí neustále na něco čekat. Peníze se z dotací nedostávají předem, ale zpětně. Tím se vytváří obrovské finanční zatížení obcí, které na investice nemají prostředky a uchylují se k zadlužování. Proplácení probíhá obvykle jednou za 6 měsíců, což je dlouhá doba. Nabízí se řešení pravidelnými zálohami, se kterými by mohly obce předem počítat a mohly by si tak

rozvrhnout efektivněji proces realizace. Dalším velkým problémem je to, že peníze nejsou poskytovány skutečně na to nejdůležitější. Obce mají nárok žádat o dotaci, jen na předem určenou oblast. Obce tak čekají, až EU vydá výzvu na to, co potřebují, aniž by to mohly ovlivnit. Další závažný problém řeší především menší obce, spolky a sdružení. Problém je ve složitosti administrativy. Tyto subjekty jsou znevýhodněny tím, že nemají vlastní odbory nebo administrativní profesionály, kteří by za ně vyplňovali žádosti. Bez odborné pomoci, v tomto případě Euroregionu Glacensis, by Bohuslavice dotaci nedostaly. Všichni respondenti se shodují, že by se žádosti měly zjednodušit. Dalším problémem je byrokracie. Je zbytečně mnoho rozhodujících orgánů, kvůli kterým se procesy prodlužují. Podle respondentů by se daly zjednodušit kontroly, které probíhají zbytečně víckrát. Kdyby se zjednodušily např. žádosti o dotace, nemusely by obce vydávat zbytečné finanční prostředky za odbornou pomoc a peníze by se mohly využít k rozvoji regionu. Mezi další problémy patří např. plýtvání papírů, které by se dalo jednoduše vyřešit elektronickou formou.

Zdroje

Literatura:

1. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
2. DE VAUS, D. *Research design in social research*. 1st pub. London: Sage Publications, 2001, xvii, 279 s. ISBN 9780761953463.
3. SIMONS, Helen. *Case study research in practice*. 1st ed. Los Angeles: Sage, 2009, 189 s. ISBN 9780761964230.
4. WILDEMUTH, Barbara M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. 1st pub. Westport, Conn.: Libraries Unlimited, 2009, vii, 421 s. ISBN 9781591585039.
5. KOVÁŘ, Blahoslav. *Obsahová analýza dokumentu*. Praha: Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací, 1974, 44 s. Metodické letáky.
6. PŮČEK, Milan a František OCHRANA. *Chytrá veřejná správa: kohezní politika*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2009, 200 s. ISBN 9788086616254.
7. KOVÁRNÍK, J., STEJSKAL, J. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 131 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
8. BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
9. PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2. s. 43
10. TESAŘ, Filip. *Etnické konflikty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 251 s. ISBN 978-80-7367-097-9.
11. WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 474 s. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.
12. KERN, Jiří. *Teoretická a metodologická báze regionální politiky*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 1997, 132 s. ISBN 80-7078-524-1.

13. ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002, 887 s. ISBN 80-7201-381-5.

Elektronické zdroje:

1. KABELE a HÁJEK. *Instituce a texty: Metody analýz*. [online]. 2008 [cit. 2015-05-01]. DOI: *Instituce a texty*. Dostupné z: http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-15-version1-Instituce_a_texty.pdf
2. BALÍKOVÁ, Marie. *Obsahová analýza*. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD.
3. BusinessInfo.cz: Regionální a strukturální politika Evropské unie. [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-a-strukturalni-politika-5158.html#!>
4. KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLUV: LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV. [online]. 2010 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/qc3209190csc_002.pdf
5. KULHÁNEK, L. Rozvoj regionu v teorii učících se regionů. In 2nd Central European Conference in Regional Science [online]. Karviná: Technical University of Košice, Faculty of Economics, 2007 [cit. 2011-03-01]. Dostupné z: <http://www.cers.tuke.sk/cers2007/PDF/Kulhanek.pdf>.
6. HASSINK, R.; How to Unlock Regional Economies from Path Dependency? From Learning Region to Learning Cluster. *European Planning Studies Vol. 13*, [online]. 2005, [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.wigeo.uni-kiel.de/how-to-unlock-2005
7. STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR Z ROKU 2000. *Ministerstvo pro místní rozvoj: Podpora regionů a cestovní ruch* [online]. 2000 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Archiv-koncepci-a-strategii-regionalni-politika/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-z-roku-2000>
8. Strukturální fondy: Informace o fondech. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

9. Strukturální fondy: Programové období 2007 - 2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>
10. PERKMANN, Markus. The rise of the Euroregion: A bird's eye perspective on European cross border co-operation. *Lancaster university* [online]. 2002 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.lancaster.ac.uk/sociology/research/publications/papers/perkmann-rise-of-euroregion.pdf>
11. NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006: o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999. *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/cf3e15a7-953c-4b8f-9ce3-d64e3bfdefbf/obecne>
12. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006: o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999. *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPA%20dokumenty/1080_2006_CZ_ERDF_narizeni_2007-13.pdf
13. NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006: kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj. *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1828&rid=1>
14. Zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla): Předpis č. 218/2000 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. 2000 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#cast1>
15. Zákon o krajích (krajské zřízení): Předpis č. 129/2000 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. 2000 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129#hlava1> Zákon o obcích - <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
16. Zákon o podpoře regionálního rozvoje: Předpis č. 248/2000 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. 2000 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248#cast1>

17. Zákon o veřejných zakázkách: Předpis č. 137/2006 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-137>
18. Euroregio PL-CZ: O programu OPPS ČR-PR. [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.euroregions.org/cz/index/o-programie-powt-cz-pl/10.html>
19. Euroregion Glacensis: O euroregionu. [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.euro-glacensis.cz/uvodem.html>

Interní zdroje obcí

1. Smlouva o projektu v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika-Polská republika 2007-2013; Projekt: „Putování severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“

Seznam příloh

1. Struktura rozhovoru s bývalým náměstkem MMR
2. Struktura rozhovoru s ředitelem Euroregionu Glacensis
3. Struktura rozhovoru s manažerkou projektu
4. Struktura rozhovoru pro Novou Paku, Bohuslavice a Pieszyce
5. Harmonogram realizací projektu v Pieszycích
6. Harmonogram realizací projektu v Bohuslavicích
7. Harmonogram realizací projektu v Nové Pace

Přílohy

Příloha č. 1

Struktura rozhovoru s bývalým náměstkem MMR

1. Úvod

- a) Jaké jsou vaše zkušenosti (klady a zápory) s kohezní politikou z pohledu: Náměstka MMR, Komunálního politika, Experta na danou problematiku
- b) Jaké jsou vaše zkušenosti (klady a zápory) s přeshraniční spoluprací?
- c) Co považujete za hlavní problémy k efektivní realizaci přeshraniční spolupráce partnerských obcí v rámci euroregionu?
- d) Kde tkví příčiny vámi zmíněných problémů? Spočívají spíše v rovině řízení?
- e) Co dalšího byste zmínil ohledně problémů?

2. Přeshraniční spolupráce a partnerství

- a) V čem spočívá výhoda přeshraniční spolupráce partnerských obcí v rámci euroregionu?
- b) Má vůbec zapojení se do projektů euroregionu pro obce nějaké nevýhody?

3. Euroregion a financování

- a) Jak byste popsal fungování euroregionů?
- b) O co euroregionům jde a z čeho profitují?
- c) Na jakém principu funguje financování operačních programů? Jak se dostanou peníze z fondů EU přes euroregion až do rukou starostů obcí?
- d) Proč se vytváří možnost čerpat evropské dotace v tak velké míře? Prospívá to ČR?
- e) Ulehčují euroregiony práci státu?

4. Problémy

- a) Nakládají obce s penězi z evropských dotací správným způsobem?
- b) Dochází k nějakým střetům mezi obcemi a euroregiony, popř. mezi obcemi a státem?

- c) Musí se v některých případech čerpané peníze vracet?

5. Jak se díváte na problém „zarámování“ mého předmětu výzkumu do následujícího teoretického rámce:

- a) Koncept dobrého vládnutí
- b) Teorie řízení veřejné správy
- c) Teorie více rychlostní Evropy
- d) Vidíte další možnosti teoretického zarámování?

Příloha č. 2

Struktura rozhovoru s ředitelem Euroregionu Glacensis

1. Obecně o Euroregionu

- a) Co je euroregion a za jakým účelem vznikl?
- b) V čem spočívá výhoda přeshraniční spolupráci partnerských měst v rámci euroregionu?
- c) Jaké jsou nevýhody?
- d) K čemu se upisují obce při vstupu do euroregionů?
- e) Jsou podmínky, které musí obce splnit, aby se mohly zapojit do operačního programu?

2. Pozitiva a negativa

- a) Jak funguje komunikace mezi obcemi a euroregionem?
- b) Jak hodnotíte efektivitu tohoto procesu?
- c) Jaké jsou vaše zkušenosti (klady a zápory) s kohezní politikou?
- d) Máte nějaké negativní zkušenosti v oblasti přeshraniční spolupráce?
- e) Co považujete za hlavní problémy k efektivní realizaci přeshraniční spolupráce partnerských obcí v rámci euroregionu?
- f) Co by se podle Vás mělo do budoucna zlepšit?
- g) Ulehčují euroregiony práci státu?
- h) Dochází k nějakým střetům mezi obcemi a euroregiony, popř. mezi obcemi a státem?

3. Financování

- a) Jak funguje financování? Jak se dostanou peníze od EU až k obcím?
- b) Doputují peníze dostatečně rychle k obcím?
- c) Proč se vytváří možnost čerpat evropské dotace v tak velké míře? Prospívá to ČR?
- d) Nakládají obce s penězi z evropských dotací správným způsobem?
- e) Musí se v některých případech čerpané peníze vracet?

Příloha č. 3

Struktura rozhovoru s manažerkou projektu

1. Obecně o Operačním programu a projektu

- a) Jaký rozdíl je mezi operačním programem a jednotlivými projekty?
- b) Kolik máte v současné době projektů?
- c) Můžete mi říct základní informace o operačním programu „Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika v období 2007-2013“?
- d) Na co je zaměřen projekt „Putování Severovýchodními Čechami a Dolním Slezskem bez hranic“?
- e) Jak se k sobě dostaly právě Bohuslavice, Nová Paka a Pieszice?
- f) Mají na výběr, s kým budou spolupracovat?

2. Problémy

- a) Vyskytly se u těchto měst nějaké zásadní problémy, které by narušily spolupráci?
- b) Jak funguje financování projektů? Jak se dostanou peníze z EU až k obcím?
- c) Nakládají obce s penězi z evropských dotací správným způsobem?
- d) Dochází k nějakým střetům mezi obcemi a euroregiony, popř. mezi obcemi a státem?
- e) Musí se v některých případech čerpané peníze vracet?
- f) Kde vidíte největší problémy nebo komunikační překážky?
- g) Co by se podle Vás mohlo ještě zlepšit?

Příloha č. 4

Struktura rozhovoru pro Novou Paku, Bohuslavice a Pieszyce.

1. Spolupráce Nové Paky, Bohuslavic a Pieszyc

- a) Jak dlouho spolupracujete?
- b) Proč jste spolu začali spolupracovat?
- c) Je lepší spolupráce ve dvou, nebo ve třech?

2. Členství v euroregionu

- a) Jste členem euroregionu? Proč ano, proč ne?
- b) Jaké má členství v euroregionu výhody či nevýhody?
- c) Jakým způsobem se může obec stát partnerem bez euroregionu?

3. Původní plány obcí

- a) Co všechno jste si naplánovali?
- b) Jsou plány nějak závazné?
- c) Co se Vám povedlo zrealizovat a co se naopak nepovedlo?
- d) Jaké akce pořádáte?

4. Výhody přeshraniční spolupráce a partnerství

- a) V čem spočívá výhoda přeshraniční spolupráce partnerských obcí?
- b) Jaký má smysl se zapojovat do projektů?
- c) Co vám spolupráce přinesla?
- d) Co považujete jako největší výhodu při spolupráci s Poláky (Čechy)?

5. Hlavní problémy přeshraniční spolupráce

- a) Nastal problém s některým z partnerů?
- b) Nastal problém ze strany vyšších orgánů?
- c) Co by se mělo změnit, nad čím by se mělo začít přemýšlet?
- d) Nakládají obce s penězi z evropských dotací správně a efektivně?
- e) Dochází k nějakým střetům mezi obcemi a euroregiony, popř. mezi obcemi a státem?
- f) Musí se v některých případech čerpané peníze vracet?

6. Financování

- a) Na jakém principu funguje financování operačních programů?
- b) Jak se dostanou peníze z fondů EU přes euroregion až do rukou starostů obcí?
- c) Proč se vytváří možnost čerpat evropské dotace v tak velké míře?
- d) Prospívá to ČR?

7. Dopad na region

- a) Jaký vliv má přeshraniční spolupráce na region?
- b) Má vaše čerpání z dotačních fondů nějaký dopad na vaše okolí?
- c) Je vaše obec zapojena do nějakého spolku obcí?

Příloha č. 5

Harmonogram realizace – Obec Bohuslavice

Nákup církevního kostela	12. 2010
Česko-polské dny kultury	6. 2011
Výstava malířských prací	6. 2011
Adventní koncert	12. 2011
Česko-polské dny kultury	6. 2012
Výstava malířských prací	6. 2012
Adventní koncert	12. 2012
Dokončení stavebních úprav kostela a okolí	12. 2012
Česko-polské dny kultury	6. 2013
Výstava malířských prací	6. 2013
Adventní koncert	12. 2013
Výstava o geologickém vývoji Sovích hor	1. 2014
Česko-polské dny kultury	6. 2014
Výstava malířských prací	6. 2014
Adventní koncert	12. 2014

Příloha č. 6

Harmonogram realizace – Obec Nová Paka

Mezinárodní malířský plenér	5. 2011
Česko-polské slavnosti letního slunovratu	6. 2011
Vydání turistických map a pohlednic	12. 2011
Mezinárodní malířský plenér	5. 2012
Česko-polské slavnosti letního slunovratu	6. 2012
Dokončení investiční části projektu	12. 2012
Výstava drahých kamenů a zkamenělin	1. 2013
Výstava o geologickém vývoji Sovích hor	1. 2013
Mezinárodní malířský plenér	5. 2013
Česko-polské slavnosti letního slunovratu	6. 2013
Víkendové stkání polských a českých dětí v Nové Pace	10. 2013
Výstava krkonošského spiritismu	1. 2014
Mezinárodní malířský plenér	4. 2014
Česko-polské slavnosti letního slunovratu	6. 2014

Příloha č. 7

Harmonogram realizace – Obec Pieszyce

Vybudování turistických webových stránek	3. 2012
Turistická valorizace pro partnery	6. 2012
Venkovní prezentace o cestovním ruchu	6. 2012
Venkovní filmová přehlídka (polských a českých filmů)	9. 2012
Vzdělávací hra „Co víš o svém sousedovi?“	3. 2013
Veletrh kultury a cestovního ruchu	9. 2013
Otevření turistického a kulturního centra s informačním centrem	9. 2013
Divadelní prezentace	12. 2013
Básnická soutěž	3. 2014
Veletrh kultury a cestovního ruchu	9. 2014
Divadelní prezentace	11. 2014
Slavnostní závěrečná konference	12. 2014